

Erasmus turizam Portugala i Republike Hrvatske

Benček, Jelena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:238358>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Jelena Benček, 0067584327

Erasmus turizam Portugala i Republike Hrvatske

Završni rad

Čakovec, rujan 2024.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

JELENA BENČEK, 0067584327

**ERASMUS TURIZAM PORTUGALA I REPUBLIKE
HRVATSKE**

**ERASMUS TOURISM OF PORTUGAL AND REPUBLIC
OF CROATIA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Mr. sc. Ivan Hegeduš, v. pred.

ČAKOVEC, RUJAN 2024.

MEDIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

PRIJAVA TEME I OBRANE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA

Stručni prijediplomski studij:

Računarstvo Održivi razvoj Menadžment turizma i sporta

Stručni diplomski studij Menadžment turizma i sporta:

Pristupnik: JELENA BENČEK, JMBAG: _____
(ime i prezime)

Kolegij: SPECIFIČNI OBLICI TURIZMA
(na kojem se piše rad)

Mentor: mr.sc. Ivan Hegedu
(ime i prezime, zvanje)

Naslov rada: ERASMUS TURIZAM PORTUGALA I REPUBLIKE HRVATSKE

Naslov rada na engleskom jeziku: ERASMUS TOURISM OF PORTUGAL AND THE REPUBLIC OF CROATIA

Članovi povjerenstva: 1. TOMISLAV HUBLIN, predsjednik
(ime i prezime, zvanje)
2. NENAD BRESLAUER, član
(ime i prezime, zvanje)
3. mr.sc. Ivan Hegedu, mentor
(ime i prezime, zvanje)
4. TIBOR RODIGER, zamjenski član
(ime i prezime, zvanje)

Broj zadatka: 2023-MTS-30

Kratki opis zadatka: Davati sve više studenata želi studirati na različitim sveučilištima i veleučilištima diljem svijeta. Da bi studenti mogli studirati u drugim zemljama moraju se prije svega prijaviti u Erasmus program i još er

Medimursko veleučilište ima potpisane erasmus ugovore s nekoliko zemalja. Najviše studenata sa Medimurskog veleučilišta odlazi na erasmus u Portugal. Kako je način reći Erasmus programa u Portugalu a kakav u Hrvatskoj?

Koja zemlja ima više studenata iz kojih se zemalja dolaze studenti u pojedine zemlje? Kako i na koji način se i programi promatraju i kakva im je budućnost? Uključite u svoj opis Medimursko veleučilište u navedenoj vrsti programa i ima li konkurenciju u

Koliko je do sada studenata išlo iz Medimurskog veleučilišta u Portugal na studentsku razmjenu? Kakva iskustva imaju studenti na navedenoj erasmus razmjeni?

Datum: .2024. 04. 09.

Potpis mentora: Ivan Hegedu

Predgovor

Tema ovog rada proizašla je iz mojeg osobnog iskustva sudjelovanja u programu Erasmus+ tijekom studentske razmjene u Portugalu. Sudjelovanje u razmjeni za mene je bilo jedno prelijepo i nezaboravno iskustvo. Novostečeno znanje, nova iskustva i cjeloživotna prijateljstva rezultat su moga studiranja u Portugalu.

Iskreno se zahvaljujem svom mentoru Ivanu Hegedušu na strpljenju i razumijevanju tijekom pisanja ovog rada. Hvala Vam na Vašem vremenu i predanosti.

Također se želim zahvaliti svojoj obitelji na neizmornoj podršci i razumijevanju za vrijeme pisanja ovog rada i mojeg školovanja. Bez vaše ljubavi i pomoći, ovaj rad ne bi bio moguć. Posebno se zahvaljujem svojim roditeljima na svim prilikama koje su mi pružili, kao i na njihovoj podršci i razumijevanju. Pružili ste mi snagu i motivaciju kada mi je bilo najpotrebnije. Moj ste najveći oslonac u životu i ovaj je rad, u velikoj mjeri, rezultat vaše predanosti i ljubavi.

Sažetak

U ovom radu objasniti ćemo povezanost obrazovanja s međunarodnim turizmom, kao i njihov povijesni razvoj. Obrazovni turizam, iako povijesno prisutan u obliku raznih putovanja u svrhu istraživanja svijeta i spoznaje novih informacija, nije općenito poznat kao vrsta turizma. Portugal i Republika Hrvatska europske su zemlje koje veže zanimljiva povijest, pogodan geografski položaj s ugodnom klimom, zadivljujuća obala i bogata kultura. Obje zemlje su poznate po svojoj turističkoj i gastronomskoj ponudi, te su obje iznimno atraktivne destinacije. Rad govori o učincima međunarodnog turizma, nastanku postojanja Erasmus+ programa i usporedbi dviju zemalja i njihovih obrazovnih sustava. Za potrebe rada napravljena su dva upitnika namijenjena međunarodnim studentima na Erasmus+ razmjeni u Portu te hrvatskim studentima koji trenutačno nisu ili nisu nikada sudjelovali u studentskoj razmjeni. Cilj ankete je analizirati podatke kako bismo odgovorili na pet istraživačkih pitanja koja objašnjavaju razloge zbog kojih međunarodni studenti smatraju da je Portugal bolja destinacija za studentsku razmjenu u usporedbi s Hrvatskom. Cilj rada je prikazati koliko obrazovni turizam može pomoći turističkom rastu i razvoju neke zemlje.

Ključne riječi: *Erasmus turizam, obrazovni turizam, međunarodni turizam, Erasmus turizam Republike Hrvatske, Erasmus turizam Portugala*

Abstract

In this paper, we will explain the connection between education and international tourism and their influence throughout history. Educational tourism, although present throughout history through various trips for the purpose of exploring the world and learning new information, is not generally known as a type of tourism. Portugal and the Republic of Croatia are European countries that have a rich history, convenient geographical positions with a pleasant climate, coastline and culture. Both countries are known for their tourist and gastronomic offer, and both are extremely attractive destinations. The paper talks about international tourism students, the origin of the Erasmus+ program and the comparison of two countries and their educational systems. For the purposes of the work, two questionnaires were created for international students on the Erasmus+ exchange in Porto and for Croatian students who are currently not or have never attended a student exchange. The aim of the survey is to analyze the data and answer the five research questions that answer the question why international students think that Portugal is a better destination for student exchange than Croatia. The aim of the paper is to show how much educational tourism can help the tourism growth and development of a country.

Key words: *Erasmus tourism, educational tourism, international tourism, Erasmus tourism of Republic of Croatia, Erasmus tourism of Portugal*

Popis korištenih kratica

UNWTO - Svjetska turistička organizacija

EACEA – Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu

EFTA – Europsko udruženje slobodne trgovine

Sadržaj

1. UVOD	1
2. TURIZAM I POVIJEST TURIZMA	2
3. MEĐUNARODNI TURIZAM.....	3
4. EDUKATIVNI (OBRAZOVNI) TURIZAM	5
5. ERASMUS+ PROGRAM	7
5.1. Erasmus Portugala	11
5.2. Erasmus Hrvatske	12
6. CILJEVI I SVRHA ISTRAŽIVANJA.....	14
6.1. Istraživačka pitanja	14
6.2. Metodologija.....	14
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	16
7.1. Rezultati ankete za međunarodne studente	16
7.2. Rezultati upitnika za hrvatske studente	26
7.3. Razrada upitnika.....	37
8. ZAKLJUČAK	40
LITERATURA	43
PRILOZI.....	46
1. Popis grafikona.....	46
2. Anketni upitnik.....	47
1. Anketni upitnik za hrvatske ispitanike	47
2. Anketni upitnik za međunarodne ispitanike	51

1. UVOD

Udaljavanje od trenutnog mjesta boravka potiče nas na korištenje vještina, prepoznavanja i učenja novih jezika i pojedinačno poboljšanje. Postoje različite vrste turizma koje putnici koriste s ciljem stjecanja znanja o određenim temama ili aktivnostima, kao što su ribolov, ekologija, religija ili profesionalno usavršavanje. Jedna od takvih vrsta je i obrazovni turizam. (Belošević, B. et. al. 2018: 12.)

Koncept obrazovnog turizma postoji od 17. stoljeća pod nazivom „Grand Tour“ ili *Veliko putovanje* kada su aristokratski mladići s područja Ujedinjenog Kraljevstva i kasnije Europe putovali sa svrhom razvijanja znanja, stvaranja novih socijalnih veza i učenja stranih jezika. Francuska revolucija 1789. godine označila je kraj Grand Tour-a, no njezin je utjecaj i dalje jak. Neprekidna želja za putovanjem i istraživanjem raznolikih kultura i dalje se manifestira kao posljedica Grand Tour-a. Taj je utjecaj također vidljiv u umjetnosti, artefaktima i kulturnim utjecajima koje su putnici donijeli, a koji nastavljaju obogaćivati britanske veličanstvene kuće, muzeje i društvo današnjice. („What was the Grand Tour?“ 26. 8. (2024.) Royal Museums Greenwich. <https://www.rmg.co.uk/stories/topics/what-was-grand-tour>).

Danas spoj putovanja i edukacije ponovno postaje privlačna opcija za mlade. U doba globalne povezanosti i trenutnog pristupa informacijama, ljudi nikad nisu imali jaču želju za putovanjima, istraživanjem i osobnim doživljavanjem ljepota, znamenitosti i kultura širom svijeta. Putovanje nas može oblikovati i izgraditi u bolje pojedince što je osobito bitno za mlađe generacije na kojima ostaje očuvanje svijeta i svih postignuća čovječanstva do sada. Očigledna je želja i volja mladih da putuju i razvijaju se, kako kao pojedinci, tako i kao stručnjaci u poljima koja ih zanimaju. To nas dovodi i do pitanja kako mlade osobe to mogu postići. (UNWTO and WYSE Travel Confederation, 2016: 10-12).

U ovom radu obrađene su teme povijesti turizma i njegova uloga u obrazovanju, međunarodni turizam i njegova povijest te obrazovni turizam, njegova pojava i značenje nakon pandemije Corona virusa. Tema ovog rada je Erasmus turizam Portugala i Republike Hrvatske te je odabrana nakon autoričine studentske razmjene. Obrađeni su i pojmovi Erasmus i postanak i razvoj Erasmus+ organizacije. Na temelju teme rada provedeno je i istraživanje kojim su dobiveni odgovori na 5 istraživačkih pitanja. Istraživanje je provedeno na međunarodnim i hrvatskim studentima te nam daje odgovore na sljedeća pitanja: *Zašto studenti žele ili ne žele sudjelovati na studentskim razmjenama?*, *Koja je razlika između Portugala i Republike Hrvatske?* i *Koju zemlju bi studenti izabrali za svoju studentsku razmjenu.*

2. TURIZAM I POVIJEST TURIZMA

Izraz "turizam" prvi put se spominje 1811. godine (Pirjevec, 1998: 32), no sami korijeni turizma mogu se pratiti tisućama godina unatrag. Putovanja ljudi u prošlosti, motivirana trgovinom, religijom, obrazovanjem, ratovima i osvajanjima, ne bi se mogla svrstati u turizam kakav poznajemo danas. Upravo su te male postupne kretnje, selidbe, ljudska znatiželja za istraživanjem novog i nepoznatog zaslužni za naseljeni svijet kakav danas poznajemo. Svjetska turistička organizacija (UNWTO) definirala je pojam turizma kao društveni, kulturni i ekonomski fenomen koji uključuje kretanje pojedinca unutar ili izvan nacionalnih granica. (*International Recommendations for Tourism Statistics 2008*, (2010,1.)).

Motivi čovjeka za putovanje mijenjaju se kroz vrijeme. Prema Gržinić (2014: 29) UNWTO je podijelila razvoj turizma na 5 povijesnih razdoblja. Prvo razdoblje je rano doba koje obuhvaća prve civilizacije, Grčku, Rim i Aziju. Drugo razdoblje je srednje doba koje opisuje vremenski period od V. do XIV. stoljeća, hodočašća i istraživačka putovanja. Doba renesanse je treća faza razvoja turizma koja traje od XIV. do XVII. stoljeća i obuhvaća edukativna putovanja i *Grand Tour*. Razvitkom gradova i izumom parnog stroja dolazi do industrijske revolucije koja označava četvrtu fazu razvoja turizma. Trajanje četvrte faze razvoja obuhvaća period od 1750. do 1850. godine. Moderni turizam je peta faza razvoja turizma i opisuje ga razvoj prometa i potrošnje te masovni turizam.

„Većina turističkih teoretičara pretečom turističkih putovanja smatra *Grand Tour* (veliko putovanje) koje su u razdoblju od 1547. do 1830. godine uglavnom poduzimali engleski plemići kao završnu fazu svog obrazovanja, a trajala su od dvije pa čak i do osam godina.“ (Čavlek i sur. 2011: 42). Cilj putovanja bio je educiranje i uživanje u umjetnosti, kulturi i arhitekturi. „*Grand Tour*“ putovanja smatraju se počecima turističkih putovanja. Izumom parnog stroja dolazi do takozvane industrijske revolucije koja je zaslužna za razvoj željezničkog i cestovnog prometa. U vrlo kratkom vremenskom periodu turizam doživljava masovni razvoj. Intenzivan razvoj prometnih sredstava čini putovanja brža, sigurnija i jeftinija. Turizam postaje dostupniji širem spektru ljudi te postaje izvor gospodarskog razvoja zemalja. Upravo se u periodu industrijske revolucije počinje razvijati međunarodni turizam (Gržinić, 2019: 35-37).

3. MEĐUNARODNI TURIZAM

„Međunarodni turizam sastoji se od dolaznog i emitivnog turizma, odnosno podrazumijeva aktivnosti rezidentnih posjetitelja izvan referentne zemlje, bilo u sklopu domaćih ili odlaznih turističkih putovanja i aktivnosti nerezidentnih posjetitelja unutar referentne zemlje u dolaznim turističkim putovanjima.“ (International Recommendations for Tourism Statistics 2008, (2010: 15)). Pojavom industrijske revolucije počinje se razvijati međunarodni turizam, brzo postajući globalnim fenomenom. Iako ne možemo precizno odrediti povijest turizma, prva međunarodna turistička putovanja obično se povezuju s *Grand Tour* putovanjima. Europska aristokracija koristila je putovanje kao znak financijske moći, društvenog statusa, ali i obrazovanja i kulturne razmjene. Tijekom 17. i 18. stoljeća velike ture mladih plemića postale su esencijalni dio obrazovanja (Gržinić, 2019: 24, 35-37).

Prema Gržinić (2014: 30) početkom 20. stoljeća, zbog ubrzanog razvoja industrije na europskom i američkom kontinentu, dolazi do razvoja međunarodnog turizma uz brojna usporavanja uzrokovana ratovima, krizama i epidemijama.

Postoji jasna razlika između domaćeg i međunarodnog turizma. Međunarodni turizam, određen definicijom UNTWO-a, podrazumijeva prelazak međunarodnih granica kopnom, morem ili zrakom, te provođenje barem jedne noći u inozemstvu, ali ne i uzastopno više od dvanaest mjeseci. Međunarodni turizam pokreće ekonomsku aktivnost kroz povećanje potrošnje, rast privatnog sektora i razvoja infrastrukture (Gržinić, 2014: 46-48).

Doduše nedavnim događajima viđeno je koliko je turizam osjetljiva industrija. Covid-19 ili koronavirus pandemija zaustavila je gospodarstva cijelog svijeta, te na neki način prekinula suvremeni masovni turizam kakvog poznajemo. Pandemija je rezultirala značajnim smanjenjem međunarodnih putovanja, što je dovelo do ekonomskih posljedica, uključujući gubitak radnih mjesta i financijske poteškoće, osobito u sektoru turizma. Način na koji ljudi putuju, kamo i kako putuju se mijenja. Ljudi sve više potražuju ruralne, zelene destinacije koje uključuju aktivnosti na otvorenom, koja su suprotnost zatvorenosti uzrokovane pandemijom. (Golja 2021: 28-29) U postpandemijskom razdoblju potiče se razvoj specifičnih oblika turizma koji odgovaraju trenutnim tržišnim trendovima kako bi se potaknuo ponovni rast ovog sektora. Naglasak će se stavljati na doživljaj i autentičnost iskustva koje putnici žele. Prema Golja (2021:74) u budućim razdobljima poseban značaj imat će i doživljajni turizam. Temelj doživljajnog turizma je da pruženo iskustvo ima dubok utjecaj na turista. Turisti se okreću

specifičnim atrakcijama i oblicima turizma koji im nude doživljaje uz odmor i opuštanje, a koje ne pruža masovni turizam.

4. EDUKATIVNI (OBRAZOVNI) TURIZAM

Kao što je navedeno u prijašnjem poglavlju, COVID-19 ili koronavirus pandemija promijenila je suvremeni turizam u posljednjih nekoliko godina. Zbog posljedica života u pandemiji, postpandemijski turisti traže posebne vrste turizma, time stajući na kraj masovnom turizmu (Golja, 2021: 73-74). Budući da su pojedinci prije cijenili putovanja upravo zbog obrazovanja i učenja, ideja putovanja u svrhu obrazovanja nije nova. Prema Golja (2021: 83) novi turistički proizvodi za postpandemijsko razdoblje uključuju i edukativni turizam. Postpandemijski edukativni turizam podrazumijeva studijska putovanja, putovanja prema osobnom interesu, kulturne i edukacijske ture. UNTWO i Institut za turizam definiraju edukativni turizam kao vrstu turizma gdje su „posjetitelji primarno motivirani iskustvom učenja, intelektualnog razvoja i razvoja vještina“. Proizvodi i usluge povezani s akademskim studijem, školskim ekskurzijama, programima razvoja karijere, podukom jezika i drugim obrazovnim aktivnostima uključeni su u ovu kategoriju turizma. (UNWTO. (01.07.2024.). <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>).

Prema Čavlek i sur. (2011: 294-296) funkcija obrazovnog turizma zasniva se na teoriji da putovanje turistu donosi nova znanja, iskustva, prilike i mogućnosti. Usko je vezana s kulturnom funkcijom turizma, koja također pridonosi naobrazbi ljudi. Kulturna funkcija turizma bazira se na putovanjima koja pridonose povećanju znanja i kulture ljudi. Kod obrazovne i kulturne funkcije turizma možemo ustanoviti da su umjetnost, kultura, znanje i povijest glavni motivi putovanja. Karakteristike demografske skupine takozvanih kulturnih turista bile bi natprosječno obrazovanje i primanje, srednja i starija životna dob, te su iskusni putnici koji posjećuju veći broj kulturnih atrakcija (Mercher i du Cros, 2002., 2006: 122, Čavlek i sur. 2011: 294-295). Mladi turisti postaju sve važnija demografska skupina. Vole istraživati nepoznate destinacije, putuju radi zadovoljstva i potrebe za novim iskustvima. Mladi turisti izabiru program studentske razmjene upravo kako bi detaljnije upoznali nove zemlje, često organiziraju izlete, posjećuju lokalne atrakcije i troše svoj novac u lokalnim obrtima i poduzećima. Budući da studentima pružaju priliku da izađu izvan učionice i steknu iskustvo u stvarnom svijetu, mnogi programi obrazovnog turizma fantastičan su dodatak redovitom učenju. Sudjelujući u ovoj vrsti turizma studenti bi mogli proširiti svoje perspektive i nadahnuti se za daljnje obrazovanje. Nove vještine stečene kroz kulturu i stečeno znanje od strane stručnjaka van matične zemlje pogodni su za osobni razvoj, ali direktno utječu i na razvoj tih zemalja. Zemlja posjetitelja profitira kroz ekonomske čimbenike kao što su smještaj, troškovi

života, korištenje gradske infrastrukture (javni prijevoz, ...) i osobne potrošnje turista. To može dovesti do usavršavanja industrija, rasta gospodarstva te dolazi do stvaranja radnih industrija.

Ukratko, edukativni turizam mladih može utjecati na rast gospodarstva receptivne zemlje (UNWTO and WYSE Travel Confederation, 2016: 10-12).

5. ERASMUS+ PROGRAM

„Erasmus+“ program Europske unije potiče suradnju i razmjenu studenata i stručnog osoblja, pomaže mladima u obuci, sportu i obrazovanju diljem Europe. Program „Erasmus“ je osnovan 1987. godine s ciljem poticanja razmjene studenata od strane Europske unije. Naziv Erasmus dolazi od Erasmusa Rotterdamskog, vodećeg znanstvenika i predavača u razdoblju renesanse. Naziv je također i akronim od „*European Community Action Scheme for the mobility of University Students*“. Program se s prvotnog fokusa na više obrazovanje raširio i na sektore osposobljavanja mladih i sport. Od 1987. do 1994. godine program funkcionira samostalno dok se od 1995. priključuje programu „Socrates“ te „Leonardo da Vinci“ koji su obuhvaćali visoko obrazovanje i osposobljavanje. U razdoblju od 2007. do 2013. program se proširuje te program „Cjeloživotno učenje“ zamjenjuje svoje prethodnike. Zbog popularnosti naziva Erasmus, naziv se 2014. mijenja u „Erasmus+“, u kojem znak „+“ simbolizira i ostale sektore programa osim visokog obrazovanja po kojem je poznat (*Erasmus to Erasmus+: history, funding and future*. (1. 7. 2024.). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/about-erasmus/history-funding-and-future>).

Upravljanje programom „Erasmus+“ povjereno je Europskoj komisiji (izvršno tijelo Europske unije), Europskoj izvršnoj agenciji za obrazovanje i kulturu (EACEA) te nizu nacionalnih agencija u programskim i partnerskim zemljama. Europska komisija upravlja cjelokupnim programom uključujući vođenje proračuna, postavljanje prioriteta, utvrđivanje ciljeva, praćenje i vođenje programa te evaluaciju programa. Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu zadužena je za izravno upravljanje ključnim elementima programa kao što je provođenje studija programa, objavljivanje poziva za dostavu prijedloga, predlaganje zahtjeva za bespovratna sredstva, praćenje projekata i komunikacija o rezultatima. Nacionalne agencije provode veći dio upravljanja programom u zemljama EU. One su odgovorne za pružanje informacija o programu, pregled zahtjeva projekata podnesenih u njihovoj zemlji, praćenje programa u svojoj zemlji i promicanje programa na lokalnoj i nacionalnoj razini. Nacionalne agencije su nužne za lakše surađivanje ostalih nacionalnih agencija i Europske komisije, potporu prijaviteljima i organizacijama kroz cijelo trajanje odabira projekata. Postupak prijavljivanja i odabira projekata mora biti otvoren i jasan. Koristeći nacionalne agencije program Erasmus+ pristupačniji je i bliži sudionicima te lakše prilagodljiv sustavima obrazovanja svake zemlje. Kao posrednici između projekata i programa, nacionalne agencije uspostavljaju suradnju s vanjskim tijelima za povećanje učinkovitosti programa i uklanjanja mogućih prepreka kod postupka odabira. Uz prethodno spomenute organizacije, za provedbu

programa ključni su i resursni centri, informacijski uredi te platforme i mreže. Sva navedena tijela poboljšavaju kvalitetu i učinak programa te pružaju resurse, znanje i informacije potrebne za provedbu. Nacionalni uredi služe kao veze između trećih zemalja i Europske komisije i ostalih tijela te približuju program zemljama van Europske unije (*Tko provodi Program Erasmus+?* (1. 7. 2024.)). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/implements>).

Erasmus+ program studentima omogućava mobilnost koja traje ukupno 12 mjeseci za svaku razinu studija, a tijekom studija moguće ju je ostvariti više puta. Način sudjelovanja u programu Erasmus+ ovisi o tome prijavljuje li se osoba kao pojedinac ili u ime organizacije, kao i o zemlji iz koje ta organizacija dolazi. Postoje dvije vrste zemalja u kojima je Erasmus+ aktivan: države članice EU, treće zemlje pridružene programu te treće zemlje koje nisu pridružene programu. (*Tko može sudjelovati u Programu Erasmus+?* (1. 7. 2024.)). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/participate>).

Sudjelovanje u svim aktivnostima otvoreno je državama članicama EU i trećim zemljama pridruženim programu. U ovu skupinu spadaju i sve zemlje koje su članice EU, članice Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) te zemlje kandidati za članstvo u EU. Kao članice programa, zemlje poput Islanda, Lihtenštajna, Srbije, Sjeverne Makedonije i drugih ispunjavaju sve uvjete za sudjelovanje u svim aktivnostima. Drugu skupinu čine treće zemlje koje nisu povezane s programom i mogu sudjelovati samo u ograničenom broju aktivnosti, a odnose se na sve zemlje diljem svijeta (*Prihvatljive zemlje.* (20. 8. 2024.)). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/eligible-countries>).

Prema službenim stranicama Erasmus+ programa proračun za razdoblje od 2014. do 2020. godine je iznosio 14,7 milijardi eura dok proračun trenutnog razdoblja od 2021. do 2027. godine iznosi 26,2 milijardi eura. (Erasmus+ 2021-2027 programme brings over €26.2 billion to support mobility and cooperation. (5. 7. 2024.)). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/news/erasmus-2021-2027-programme-brings-over-eu262-billion-to-support-mobility-and-cooperation-0>).

Erasmus+ je 2022. imao ukupni proračun od 4 milijardi eura s 26 000 projekata, oko 73 000 organizacija i blizu 1,2 miliona sudionika u aktivnostima mobilnosti. Projekti pridonose povećanju zaposlenosti mladih jačajući njihovu sposobnost za ulazak u radnu snagu, razvijajući vještine potrebne za zapošljavanje, omogućujući im da se istaknu od drugih kandidata koji nemaju takvo iskustvo, već samim spominjanjem svoje uključenosti u projekt. Ta iskustva

igraju ključnu ulogu u jačanju konkurentnosti na tržištu rada za sva zanimanja i profesije. (Factsheets and statistics on Erasmus+. (12. 7. 2024.)). (Erasmus+. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/statistics-and-factsheets?pk_source=website&pk_medium=link&pk_campaign=resources&pk_content=resources-facts).

Erasmus+ program obuhvaća različite vrste aktivnosti, uključujući mobilnosti za učenike i studente, mobilnosti nastavnog i nenastavnog osoblja, volonterske projekte za mlade, stručna pripravištva te sportske mobilnosti. U ovom radu ćemo se posebno osvrnuti na studijsku mobilnost. Studiranjem u inozemstvu poboljšavaju se znanja, vještine i kompetencije koje budući poslodavci traže od potencijalnih kandidata za posao. Temeljni cilj ovog projekta bio je poticanje bolje suradnje između sveučilišta i drugih visokoškolskih ustanova diljem Europe. Rezultat programa ne poboljšava samo pojedinca na osobnoj razini nego i kvalitetu buduće radne snage, međunarodne odnose europske politike za bolju budućnost. Također je potrebno navesti da su specifični ciljevi programa promicanje mobilnosti u svrhu neformalnog i formalnog učenja za pojedince i skupine, mlade te sportsko osoblje (*Koji su ciljevi Programa Erasmus+?* (15.08.2024.)).(Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/objectives-features>).

Prema službenim stranicama Erasmus+ cilj programa ostvaruje se kroz tri ključne radnje:

1. Ključna aktivnost 1.:Obrazovna mobilnost pojedinaca
2. Ključna aktivnost 2.:Suradnja među organizacijama i institucijama
3. Ključna aktivnost 3.:Podrška razvoju politika i suradnji

Ključna aktivnost 1. usmjerena je na mobilnost sudionika (studenata, učenika, osoblja,..) kroz studentske razmjene, stručne prakse, tečajeve i programe volontiranja. Također uključuje aktivnosti sudjelovanja mladih, aktivnosti uključivanja mladih u Discover EU¹, mobilnosti u sportu i virtualne mobilnosti. Ključna aktivnost 2. usmjerena je na razvoj suradnja između organizacija i institucija pomoću suradničkih i malih partnerstva, suradnja za izvrsnost pomoću centra strukovne izvrsnosti i Erasmus Mundus² programa i suradnja za inovacije pomoću

¹ DiscoverEU je akcija programa Erasmus+ koja vam nudi priliku da istražite raznolikost Europe, naučite o njezinoj kulturnoj baštini i povijesti te se povežete s ljudima sa svih strana kontinenta. (*DiscoverEU | European Youth Portal*. (20.8.2024.). European Youth Portal. https://youth.europa.eu/discovereu_en.)

² Združeni diplomski studiji Erasmus Mundus prestižni su međunarodni diplomski studiji koje zajednički osmišljava i izvodi skupina visokih učilišta. (*Erasmus Mundus Joint Masters (students)*. (20.8.2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/opportunities/opportunities-for-individuals/students/erasmus-mundus-joint-masters>)

saveza za inovacije i projekte s usmjerenošću na budućnost. Ključna aktivnost 3. usmjerena je na razvoj obrazovnih politika i reformi kroz program Mladi Europe zajedno³. Obuhvaća aktivnosti kao razvoj europske politike, poboljšavanje kvalitete transparentnosti, kompetencija i kvalifikacija. Fokusira se na modernizaciju i poboljšanje sustava obrazovanja, osposobljavanja mladih i sporta Europske unije. (*Dio B – Informacije o aktivnostima koje obuhvaća ovaj vodič.* (15.8.2024). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-b/part-b-information-about-the-actions-covered-by-this-guide>)

Mobilnost studenata, nastavnog i administrativnog osoblja pruža mogućnost učenja i usavršavanja u različitim obrazovnim sustavima, opciju stručne prakse u različitim poduzećima, institutima i organizacijama te potiče učenje stranih jezika. Studenti imaju opciju kombiniranja studiranja i stručne prakse dok je nastavnom osoblju omogućeno stručno usavršavanje u obliku tečajeva poučavanja i osposobljavanja. Dugoročni cilj ove aktivnosti je utvrđivanje europskog prostora globalnog dosega u vidu obrazovanja i učvršćivanje veze između obrazovanja i istraživanja. Konačni rezultat za studente je upoznavanje s različitim nastavnim i istraživačkim metodama i vrstom rada u međunarodnom okruženju, razvijanje komunikacijskih, jezičnih i istraživačkih vještina. Iskustva dobivena međunarodnom razmjenom potiču kritičko razmišljanje, usmjeravaju pojedinca na razmišljanje o budućnosti (digitalne i zelene vještine), što pomaže u nadolazećim fazama života te poboljšava razvoj studenta kao pojedinca. Članovima osoblja pružena je prilika da podučavaju ili održavaju obuke kako bi prenijeli svoja stručna znanja, iskusili nova nastavna okruženja i razmijenili primjere dobre prakse. Konačni ishod mobilnosti osoblja uključuje poboljšanje suradnje među visokim učilištima, efikasniju pripremu studenata za tržište rada te poticanje razvoja transnacionalnih i transdisciplinarnih kurikuluma (*Projekti mobilnosti za studente i osoblje u visokom obrazovanju.* (20. 8. 2024.)). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-b/key-action-1/mobility-projects-for-higher-education-students-and-staff>).

Erasmus+ je najveći program Europske unije koji pruža mladima mogućnost usavršavanja u drugoj državi. Programom se potiče međunarodna suradnja, modernizacija i inovacija u obrazovanju i osposobljavanju. Stvaraju se međunarodna partnerstva i unapređuju

³ Cilj je projekata „Mladi Europe zajedno” uspostaviti mrežu za promicanje regionalnih partnerstava kojima će se upravljati u bliskoj suradnji s mladima iz cijele Europe (države članice EU-a i/ili treće zemlje pridružene programu). (*Mladi Europe zajedno.* (20.08.2024.)). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-b/key-action-3/youth-together>)

se sustavi obrazovanja mladih diljem Europe. (Dio A – Opće informacije o Programu Erasmus+. (01. 7. 2024.)). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a>).

5.1. Erasmus Portugala

Portugal se pridružuje Erasmus+ programu 1987. godine u ranim fazama razvoja. (*Press corner*. (1. 7. 2024.)). (European Commission - European Commission. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_17_83).

Portugalska vlada smatra da je studentska mobilnost odlična prilika za domaće i međunarodne studente. Portugalski studenti, akademsko osoblje i mladi imaju velike koristi od Erasmus+ programa u smislu mobilnosti, međukulturalne razmjene i povezanosti. Program također unaprjeđuje ekonomske čimbenike države kao i razvoj obrazovnog sustava. Portugal postaje popularna destinacija za međunarodne studente ne samo zbog svog obrazovnog sustava, već i zbog svoje geografske pozicije, ugodne klime, opuštenog načina života i turističke ponude zemlje. U Portugalu je približno 90 visokih učilišta uključeno u Erasmus+ svake godine. Na početku programa od 2021. do 2027., 84 institucije dobile su Erasmus/Erasmus Charter for Higher Education (ECHE) povelju. (*Mobility in higher education*. (26. 8. 2024.)). (<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/portugal/mobility-higher-education#:~:text=In%20Portugal%2C%20there%20are%20approximately,obtained%20the%20Erasmus%2FECHE%20Charter>).

Portugal međunarodnim studentima pruža ne samo predivnu prirodu, ugodnu klimu i bogatu kulturnu ponudu već je i jedno od najisplativijih mjesta za život u Europi. Ova pristupačnost posebno se cijeni zbog izvanredne kuhinje i lokalnih vina koje nudi ova zemlja. Glavni gradovi mogu se pohvaliti živahnim, modernom glazbom i noćnim životom. Kao i mnoge druge zemlje, Portugal pruža studentima opciju studiranja na sveučilištima usmjerenim na istraživanje i veleučilištima koja su više orijentirana na praksu. Iako se većina tečajeva izvodi na portugalskom, postoji sve veći broj programa koji se nude na engleskom jeziku, posebno na diplomskim studijima. Sveučilište u Lisabonu nalazi se u glavnom gradu i osnovano je 1911. godine. Danas ugošćuje gotovo 50 000 studenata i nudi širok raspon predmeta, stječući poštovanje na međunarodnoj razini. Odmah nakon njega po veličini je Sveučilište u Portu koje je također osnovano 1911. godine. Također se svrstava među najbolja sveučilišta u svijetu. S 10% studenata koji dolaze iz inozemstva, također je poznat po svom snažnom akademskom

istraživanju. Sveučilište u Coimbri, najstarije portugalsko sveučilište, osnovano je 1290. godine i ima bogatu povijest dužu od 700 godina. Trenutno broji oko 22 000 studenata i privlači velik broj međunarodnih studenata, što ga čini jednim od globalno najraznolikijih institucija u zemlji. (*Study in Portugal*. (26. 8. 2024.)). (Study.eu. <https://www.study.eu/country/portugal>).

Prema službenim podacima sa Erasmus+ stranica, u 2022. Portugal je odabran kao zemlja studentske razmjene od strane 55 810 studenata i 13 631 člana nastavnog osoblja. U 2022. je u Erasmus+ programu sudjelovalo i 36 543 portugalskih studenata i 9 787 članova osoblja. Najčešća 3 izbora destinacije razmjene portugalskih studenata su Španjolska, Poljska i Italija. Portugalu je od ukupnog budžeta za mobilnost više edukacije dodijeljeno 36 837 630 eura. Nacionalne agencije odgovorne za provedbu programa u Portugalu su: *Agência Nacional para a Gestao do Programa Erasmus+ Educação e Formação* (Nacionalna agencija za upravljanje Erasmus+ programom obrazovanja i osposobljavanja) za visoko, stručno i školsko obrazovanje i *Erasmus+ Juventude/Desporto e Corpo Europeu de Solidariedade* (Erasmus+ Mladi/Sport i Europska solidarnost) za mlade i sport. (Erasmus+ Portugal in 2022. (12.07.2024.)). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/factsheets/2022/portugal>).

5.2. Erasmus Hrvatske

Hrvatska postaje član Erasmus programa 2007. godine, no studentima je dopušten samo odlazak na mobilnost, ali ne i dolazak. Agencija za mobilnost i programe Europske unije je nacionalna agencija zadužena za provedbu programa u Hrvatskoj (Agencija za mobilnost i programe Europske unije. (26. 8. 2024.)). (*AMPEU - U Europskom parlamentu proslavljena 30. obljetnica programa Erasmusa*. Agencija Za Mobilnost I Programe EU - Novosti. <https://www.mobilnost.hr/hr/novosti/u-europskom-parlamentu-proslavljena-30-obljetnica-programa-erasmusa/>).

Hrvatska sudjeluje u ukupno 356 projekata tijekom 2022. godine. Od 356 projekata, 121 vezano je za školsko obrazovanje te 63 vezano za više obrazovanje. Studenti sa Sveučilišta u Zagrebu, Splitu i Rijeci najčešće sudjeluju u studentskim razmjenama. Hrvatskih studenata koji su sudjelovali u razmjeni je u 2022. godini bilo 14 171. Najčešće destinacije studentske razmjene su Španjolska, Portugal i Italija. Prema statističkim podacima Erasmus+ programa u 2022. godini 12 940 studenata odabralo je Hrvatsku za destinaciju studentske razmjene. Od svih projekata, najveći dio sredstava dodijeljen je visokom obrazovanju te u 2022. godini 14 820

134 eura dodijeljeno je projektima visokog obrazovanja. (Erasmus+ Croatia in 2022. (12.07.2024.)). (Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/factsheets/2022/croatia>).

Strani studenti odlučuju se za odlazak u Republiku Hrvatsku ponajviše zbog kvalitetnog visokog obrazovanja, prirodnih ljepota i klime te brojnih mogućnosti putovanja. Hrvatska broji 133 visokoobrazovne ustanove raspoređene diljem zemlje, s više od 40 smještenih duž jadranske obale. Sveučilište u Zagrebu je najveće, s više od 75 000 studenata, što ga čini najvećim sveučilištem u jugoistočnoj Europi. Osnovano je 1669. godine i najstarije je sveučilište u regiji.

(Study in Croatia web. (2021b)). Exchange programmes. Study in Croatia. <https://www.studyincroatia.hr/study-in-croatia/exchange-programmes/>).

Prosječni troškovi života u Republici Hrvatskoj kreću se između 400 i 700 eura mjesečno, ovisno o tome gdje strani studenti uspiju pronaći smještaj (studentski dom ili privatni najam) te o gradu u kojem se nalaze. Najpopularnije studentske destinacije, poput Zagreba ili Splita, obično su skuplje od manjih mjesta, no Hrvatska se i dalje smatra povoljnijom zemljom za studente u usporedbi sa zapadnom Europom. Najpovoljniji oblik smještaja je svakako smještaj u studentskim domovima, no u Hrvatskoj, zbog nedostatka smještajnih kapaciteta, on neće biti dostupan svim studentima koji se odluče za boravak u Hrvatskoj. (Study in Croatia web. (2021b)). Finance .and living costs. Study in .Croatia. (12.07.2024.)). (<https://www.studyincroatia.hr/live-and-work-in-croatia/finance-and-living-costs/>).

6. CILJEVI I SVRHA ISTRAŽIVANJA

Tema završnog rada odabrana je nakon autoričine Erasmus+ studentske razmjene u Porto, Portugalu. Analiza obrazovnih sustava dviju zemalja, kao i njihovih kultura i načina života, otkriva brojne sličnosti između njih. Cilj ovog istraživanja je ustanoviti zašto internacionalni studenti odabiru Portugal, a ne Hrvatsku kao svoju destinaciju studentske razmjene. Provedbom online ankete prikupljen je uzorak hrvatskih i međunarodnih studenata. Nadalje, cilj je saznati i što je studentima bitno kod odabira destinacije, njihove odluke o studiranju u Portugalu te njihove sociodemografske karakteristike. Ispitana je i razina znanja koje mladi imaju o Hrvatskoj i Portugalu, njihova osobna mišljenja o zemljama i razlozi budućeg dolaska ili nedolaska na razmjenu.

6.1. Istraživačka pitanja

Ukupno je postavljeno pet istraživačkih pitanja:

1. Zašto internacionalni studenti odabiru Portugal kao destinaciju svoje studentske razmjene?
2. Je li Hrvatska jedan od izbora destinacije studentske razmjene za međunarodne studente?
3. Koji su razlozi međunarodnih studenata da ne odabiru Hrvatsku kao svoj izbor destinacije?
4. Sudjeluju li hrvatski studenti u studentskim razmjenama? Ako ne, zašto?
5. Smatraju li hrvatski studenti da je kvaliteta edukacije bolja u Hrvatskoj ili u drugim zemljama?

6.2. Metodologija

Istraživanje je provedeno metodom internetskih upitnika, od kojih je jedan bio namijenjen međunarodnim, a drugi hrvatskim studentima. Anketa za internacionalne studente sastojala se od dvadeset pitanja za čije je popunjavanje u prosjeku trebalo 3 do 4 minute. Upitnik je koncipiran tako da su pitanja većinom zatvorenog oblika, višestrukog izbora ili otvorena pitanja na koje je potrebno odgovoriti kratkim odgovorom. Anketa prvo ispituje sociodemografske karakteristike ispitanika; koja je najčešća dob studenata koji se odluče za studentsku razmjenu i njihova nacionalnost. Zatim je ispitana njihova odluka za odabir Portugala umjesto neke druge zemlje, njihovo znanje zemlje prije i nakon dolaska te njihova sklonost daljnjem putovanju, unutar i van granica Portugala. Sljedeća skupina pitanja ispituje ispitanikovo znanje o Hrvatskoj, želju da odabere Hrvatsku kao zemlju-domaćin za buduće

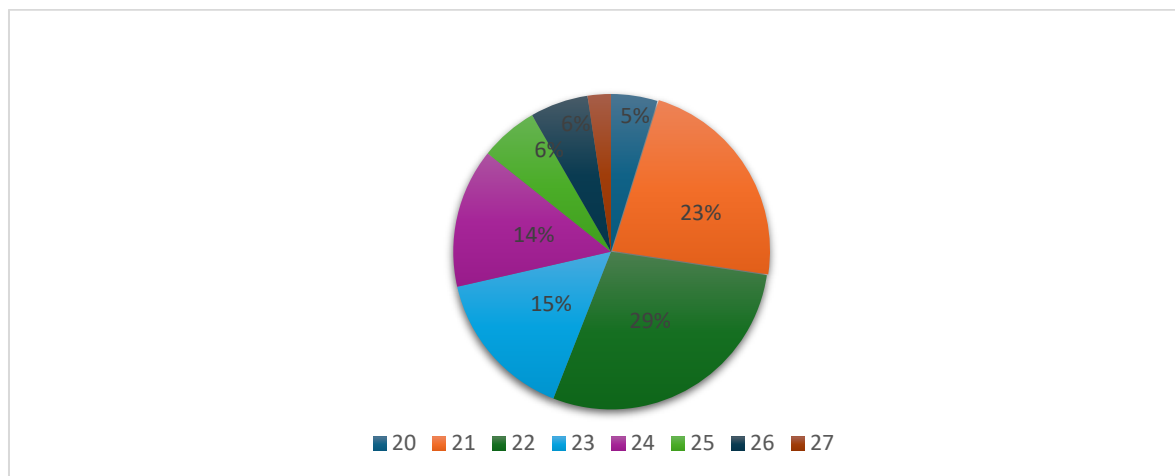
razmjene, te objašnjenje njihove odluke. Anketu je ispunilo 84 ispitanika koji su prethodno ili trenutno sudjelovali u studentskoj razmjeni u Portu, Portugalu. Upitnik za hrvatske studente ispunilo je 37 ispitanika. Cilj upitnika je utvrditi motive hrvatskih studenata, koji nikada nisu sudjelovali ili trenutno ne sudjeluju u studentskoj razmjeni, njihove razloge za sudjelovanje ili nesudjelovanje, koje zemlje bi izabrali u slučaju razmjene te njihovo znanje o Portugalu. Posljednja skupina pitanja ispitala je razloge hrvatskih studenata da ne sudjeluju na razmjenama te njihovo mišljenje o kvaliteti i edukacijskom sustavu u Hrvatskoj i drugim zemljama. Odgovori su prikupljeni pomoću društvenih mreža (*Facebook i Instagram*), te uz pomoć internacionalnog ureda ISAG-a (*International European Business School*) uz čiju je pomoć anketa poslana elektroničkom poštom svim Erasmus+ studentima.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

7.1. Rezultati ankete za međunarodne studente

Starosna dob uzorka (grafikon 1.) od 84 ispitanika je između 20 i 27 godina. Najčešća dob ispitanika je 22 godine koja čini 28,6% uzorka, zatim 21 godina s 22,6%, te 23 godine s 15,5%.

Grafikon 1. Starosna dob uzorka

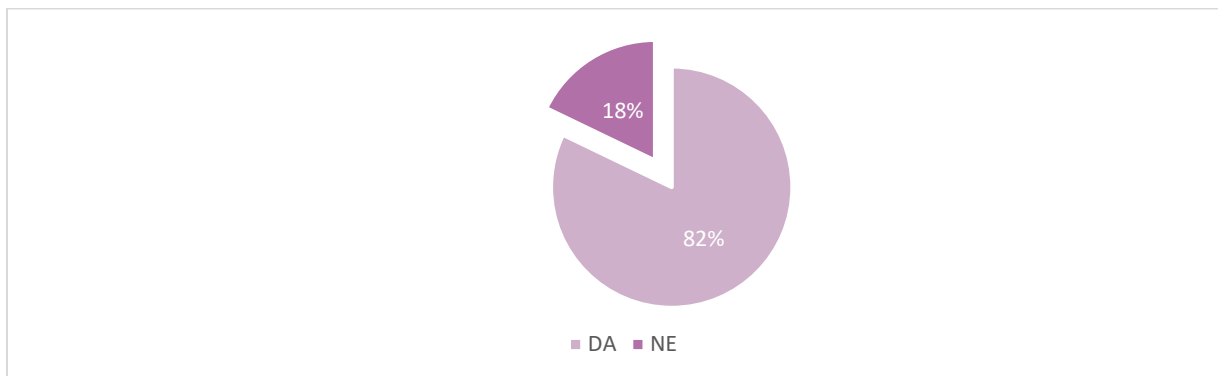

Izvor: vlastita izrada autora

Od 82 ispitanika koji su sudjelovali na studentskoj razmjeni u Portu u ljetnom semestru najviše ih je turske nacionalnosti (13,1%), zatim španjolske i hrvatske nacionalnosti (11,9%), mađarske (9,5%), te talijanske nacionalnosti. Iako u manjim brojevima, u Erasmus+ razmjeni sudjeluju studenti koji ne dolazi iz država članica EU, kao što su Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Južna Afrika, Pakistan, Indonezija, Rusija, Fiji.

Na pitanje (grafikon 2.) je li im ovo prva studentska razmjena, od 84 ispitanika, 69 studenata (82%) izjasnilo se da je ovo njihova prva studentska razmjena, dok je 15 studenata (18%) već sudjelovalo na studentskoj razmjeni.

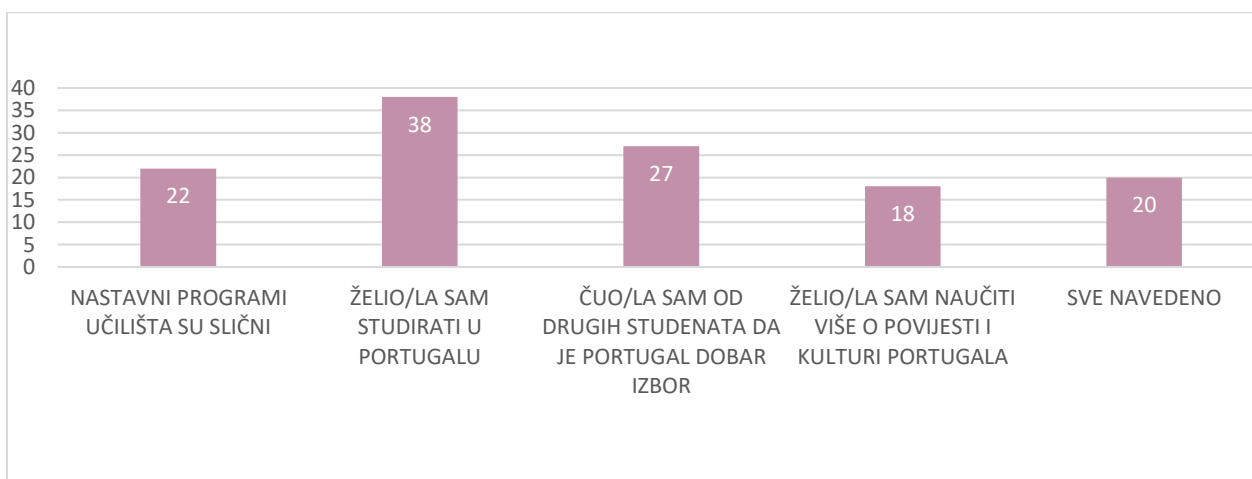
Grafikon 2. Broj studentskih razmjena

Izvor: vlastita izrada autora

Pitanje zašto su odabrali Portugal za svoju studentsku razmjenu, prikazano u grafikonu 3., postavljeno je kao pitanje s višestrukim izborom. Kao odgovor na pitanje zašto su odabrali Portugal, 26,2% ispitanika tvrdi da je nastavni plan sličan nastavnom planu njihovog učilišta, 21,4% je odabralo Portugal jer želi naučiti više o povijesti i kulturi zemlje, 32,1% ispitanika je odgovorilo da su odabrali Portugal jer su dobili informaciju da je dobar izbor od prijašnjih studenata koji su sudjelovali. Čak 45,2% uzorka tvrdi da su samo željeli studirati u Portugalu dok je 23,8% odgovorilo da im je kod izbora bilo bitno sve od navedenog.

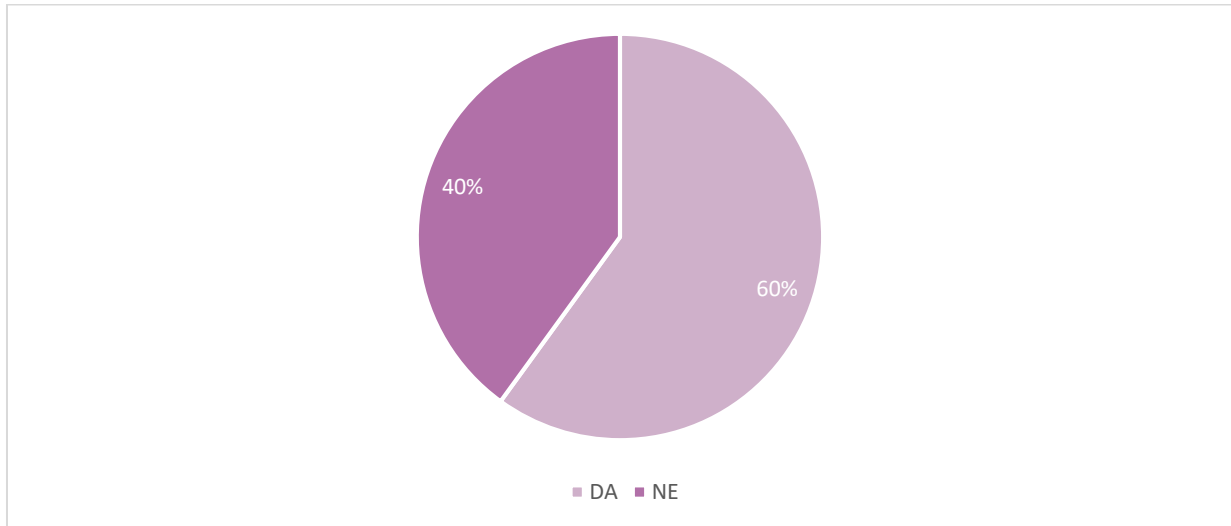
Grafikon 3. Razlog odabira

Izvor: vlastita izrada autora

Rezultati prikazani u grafikonu 4. pokazuju da li su dolazni studenti imali kakvo znanje o Portugalu prije dolaska. Na pitanje je pozitivno odgovorilo 60% ispitanika, dok je preostalih 40% odgovorilo negativno.

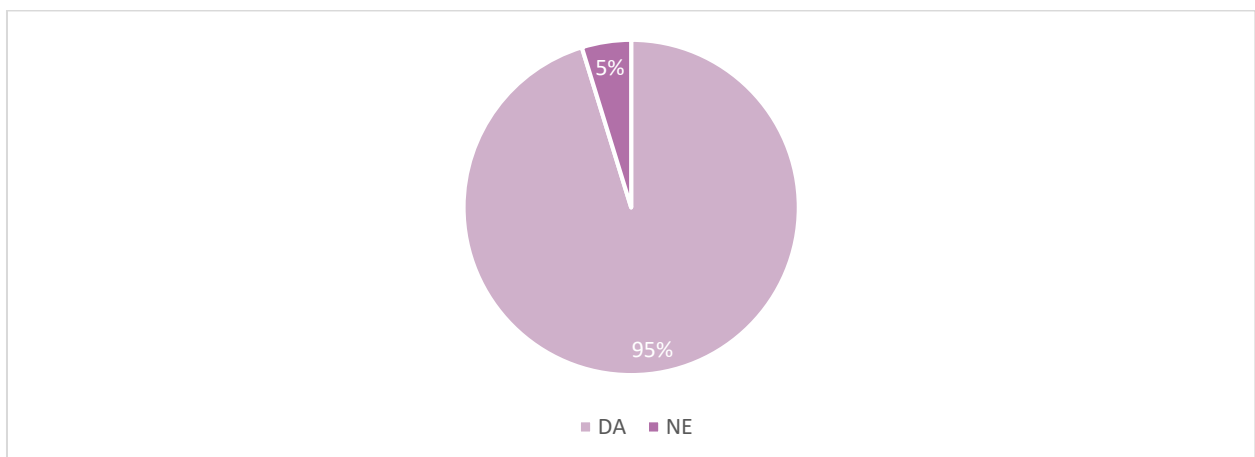
Grafikon 4. Prvotno znanje studenata o zemlji razmjene

Izvor: vlastita izrada autora

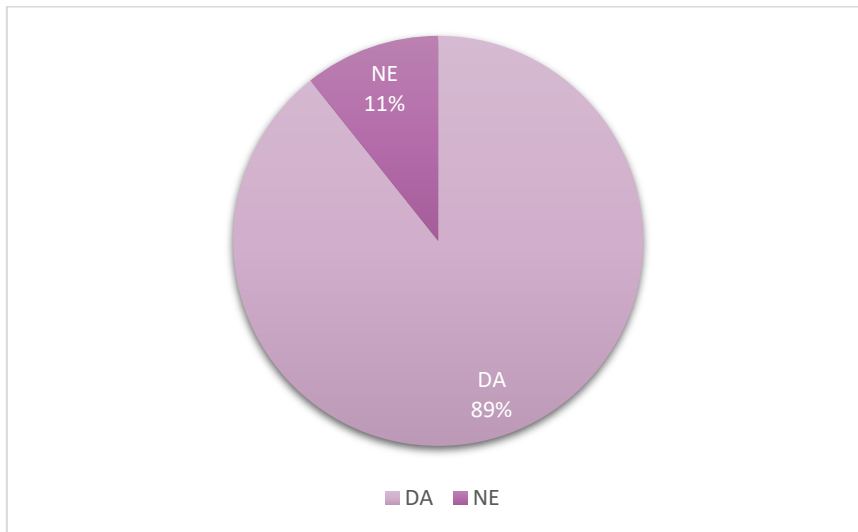
Na grafikonu 5., vidljivo je da se studentima nakon dolaska znanje o Portugalu i portugalskoj povijesti i kulturi proširilo. Odgovor *da* dalo je 95,2% studenata, dok se odgovorom *ne* izjasnilo samo 4,8%.

Grafikon 5. Znanje studenta o zemlji razmjene nakon dolaska

Izvor: vlastita izrada autora

Grafikon 6. Putovanje unutar zemlje domaćina

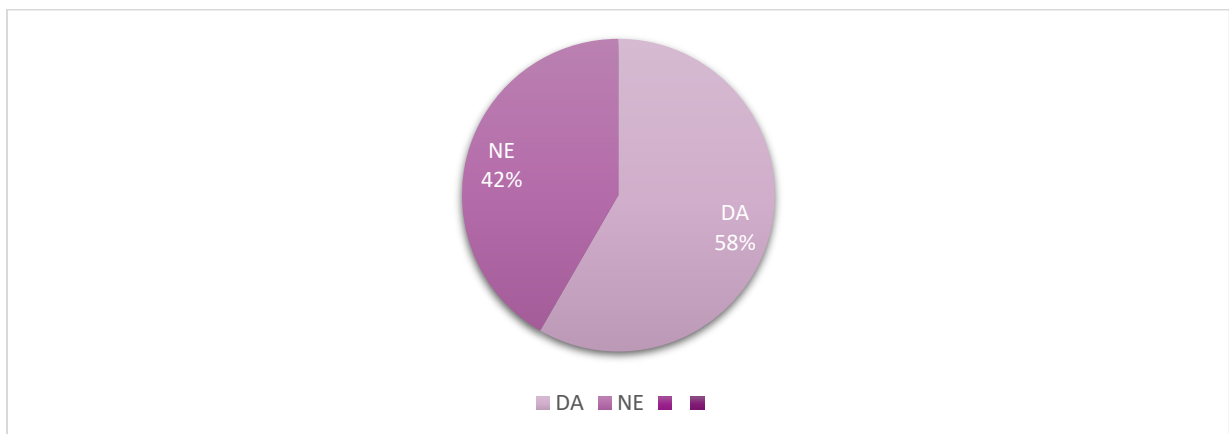
Izvor: vlastita izrada autora

Ispitanici ovog upitnika su studenti na razmjeni na području grada Porta. Na pitanje o putovanjima unutar Portugala (grafikon 6.), 10,7% ispitanika nije posjetilo nijedan drugi grad osim Porta tijekom svog boravka na razmjeni.

Preostalih 89,3% ispitanika odgovorilo je potvrdno na pitanje. Najčešći odgovori na pitanje gdje su putovali unutar Portugala, bili su gradovi Lisabon, Braga, Aveiro, Coimbra, Guimaraes, Nazare, Sintra.

Iz prethodnog se može zaključiti (grafikon 7.) da je 49 ispitanika (58,3%) odgovorilo potvrdno na pitanje jesu li putovali izvan granica Portugala nakon dolaska na razmjenu, dok je 35 osoba (41,7%) odgovorilo negativno.

Grafikon 7. Putovanje izvan zemlje domaćina

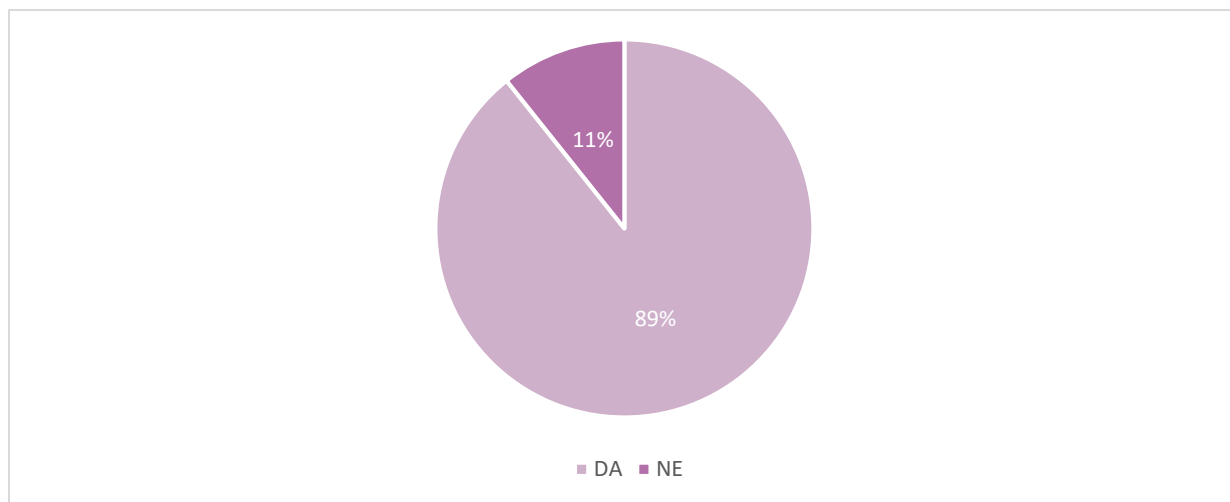

Izvor: vlastita izrada autora

Ispitanicima je postavljeno pitanje „Gdje ste putovali izvan Portugala?“. Odgovori ispitanika su Španjolska, Maroko, Malta, Njemačka, Nizozemska, Francuska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Italija, Švicarska, Belgija, Mađarska, Češka, Poljska i Luxemburg.

Na grafikonu 8. prikazani su odgovori studenata na pitanje o njihovom ponovnom sudjelovanju u studentskoj razmjeni. Od devet ispitanika, njih 10,7% je odgovorilo potvrdno, dok je 74 ispitanika, što čini 89,3%, dalo negativan odgovor.

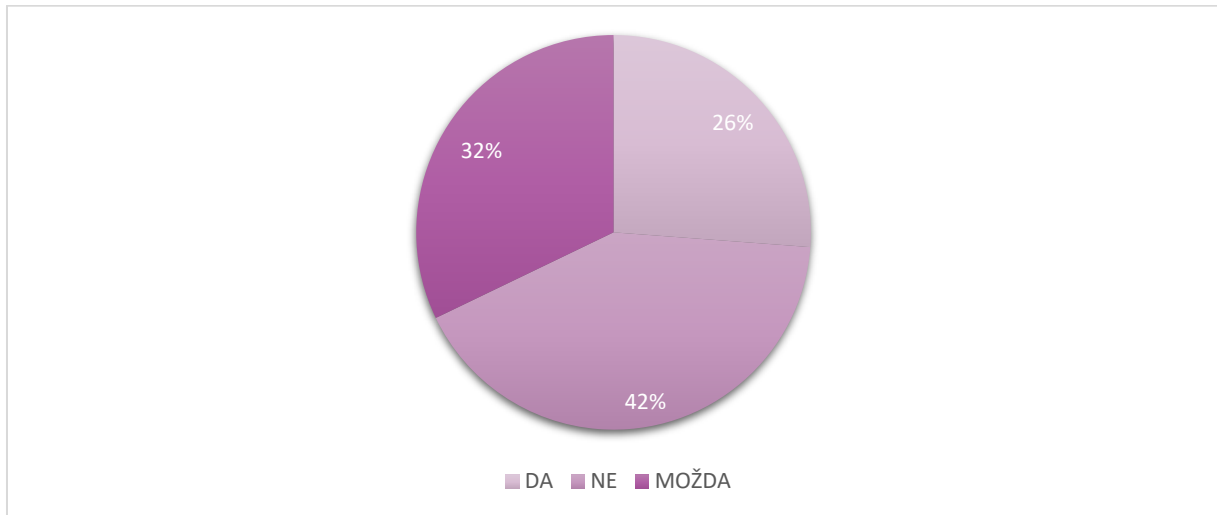
Grafikon 8. Sudjelovanje u studentskoj razmjeni

Izvor: vlastita izrada autora

Studentima je postavljeno pitanje jesu li ikada razmatrali Hrvatsku kao destinaciju svoje studentske razmjene. Na grafikonu 9 možemo primijetiti da je 22 ispitanika (26,2%) dalo odgovor "da", 35 ispitanika (41,7%) odabralo je odgovor "ne", dok je 27 ispitanika (32,1%) odgovorilo "možda".

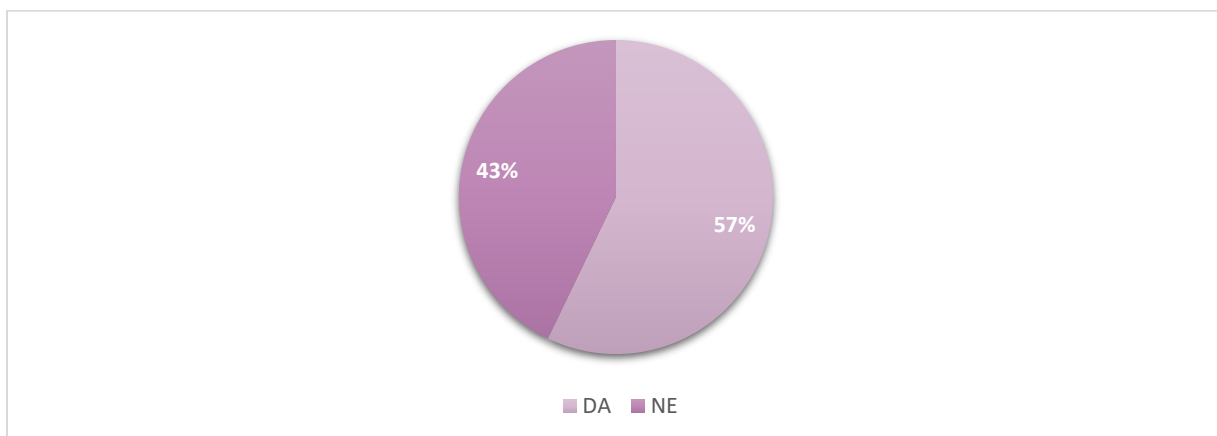
Grafikon 9. Odabir Hrvatske kao destinacije

Izvor: vlastita izrada autora

Na pitanje bi li izabrali Hrvatsku za svoju sljedeću razmjenu, 48 ispitanika (57,1%) odgovorilo je negativno, dok je za 36 ispitanika (42,9%) odgovor bio afirmativan. U grafikonu 10. prikazan je uzorak s obzirom na odgovor.

Grafikon 10. Odabir Hrvatske kao zemlje domaćina

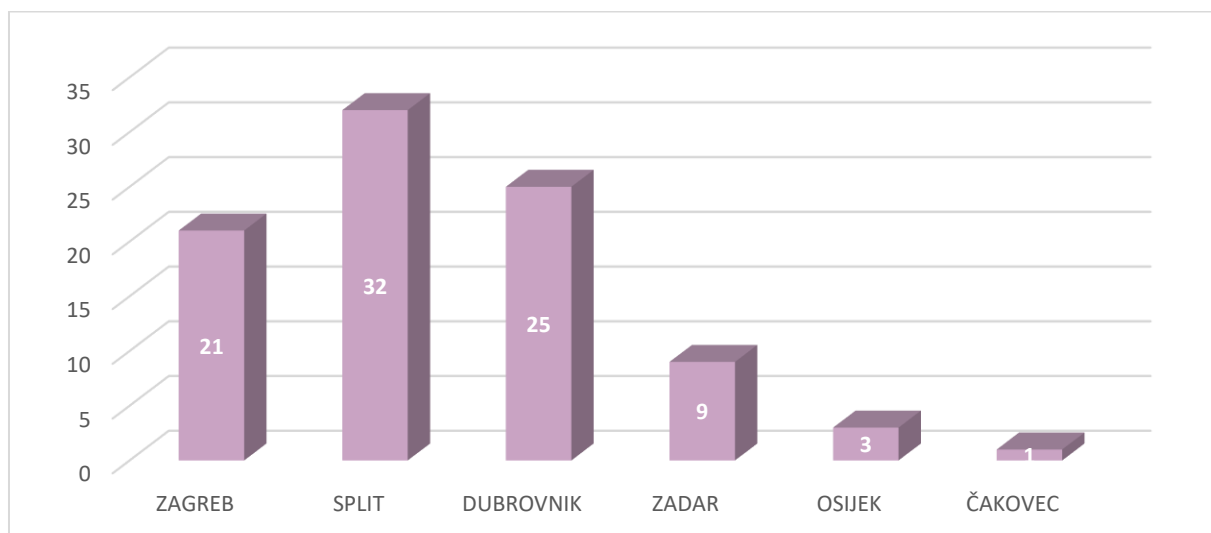

Izvor: vlastita izrada autora

Za odabranike koji su odgovorili potvrdno na pitanje bi li izabrali Hrvatsku za svoju destinaciju, ponuđena je lista hrvatskih gradova koje bi mogli izabrati. Pitanje je strukturirano

na način gdje su mogući višestruki odgovori. Prema grafikonu 11., od 52 ispitanika, njih 21 (40,4%) bi izabralo Zagreb, njih 25 (48,1%) bi izabralo Dubrovnik, te 32 (61,5%) bi izabralo Split. Zadar bi odabralo 9 sudionika (17,3%), Osijek 3 (5,8%) te Čakovec 1 (1,9%).

Grafikon 11. Izbor grada studentske razmjene

Izvor: vlastita izrada autora

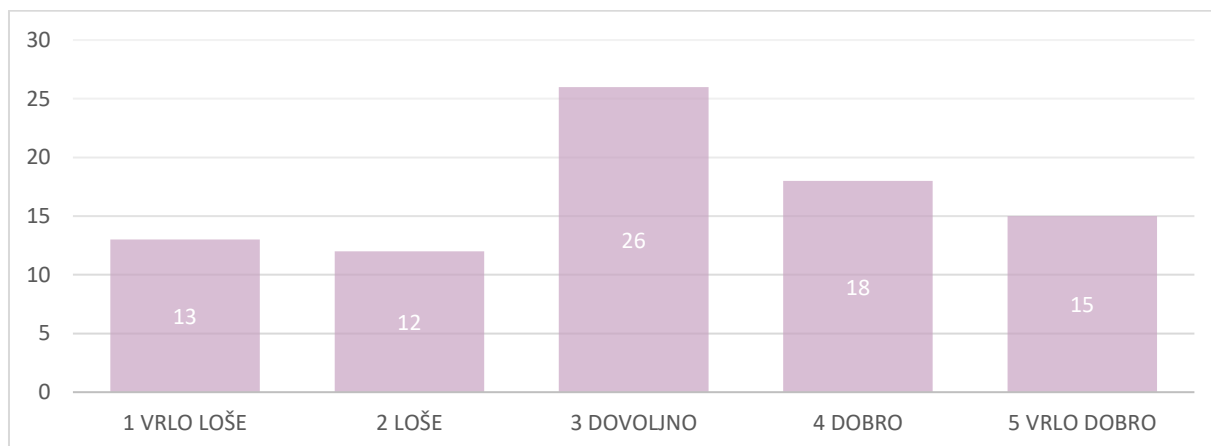
Za ispitanike čiji je odgovor na pitanje bio „ne“, postavljeno je pitanje „Zašto?“. Najčešći razlozi su:

1. Jer dolazim iz Hrvatske.
2. Hrvatsku ne smatram zanimljivom.
3. Hrvatska je u blizini moje zemlje, preferiram udaljenija putovanja.
4. Prije sam posjetio/la Hrvatsku./ Ljetujem u Hrvatskoj.
5. Uskoro sam gotov/a sa svojim akademskim obrazovanjem.
6. Preferiram druge zemlje.
7. Kultura je slična mojoj, želio/la bih isprobati nešto drugačije.
8. Kultura je previše različita od onoga na što sam naučen/a, te nije u Schengenu (ili nije bila). Ostale zemlje su privlačnije.
9. Nije toliko popularna pa me ne privlači.
10. Vrijeme.
11. Nije u EU.

Ispitanicima je u anketnom upitniku bilo postavljeno pitanje koje glasi: “Na skali od 1 do 5 kojom biste ocjenom ocijenili svoje znanje o Hrvatskoj?”. Prema vrijednostima od 1 do 5, 1 je definirano kao veoma loše, 2 loše, 3 dovoljno, 4 dobro te 5 veoma dobro. Iz grafikona 12.

vidljivo je da 84 ispitanika, 13 (15,5%) smatra da je njihovo znanje veoma loše, 12 ispitanika (14,3%) smatra da je njihovo znanje loše. Najveći dio ispitanika, njih 26 (31%), smatra da je njihovo znanje o Hrvatskoj dovoljno dobro. Od preostalih ispitanika 18 (21,4%) ocjenjuje svoje znanje kao dobro, te njih 15 (17,9%) ocjenjuje svoje znanje kao vrlo dobro.

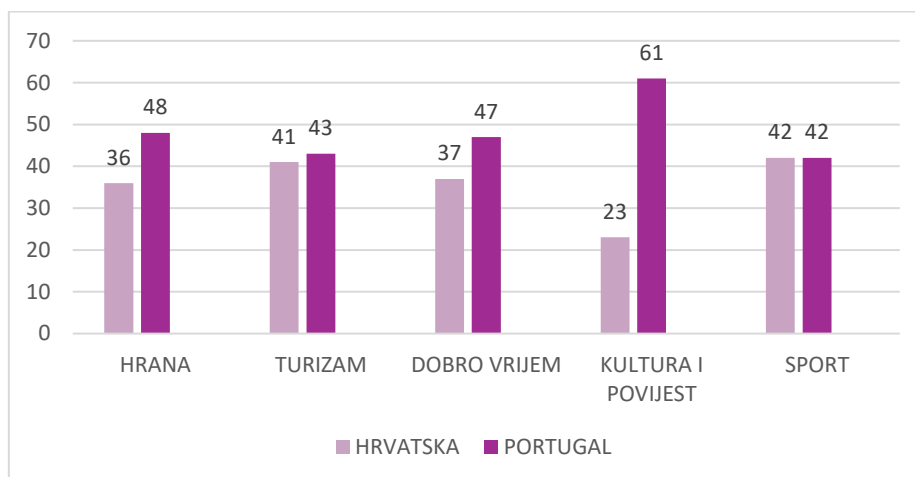
Grafikon 12. Znanje ispitanika o RH

Izvor: vlastita izrada autora

Ispitanicima je ponuđeno pitanje „Povežite riječi uz državu uz koju ih asociirate.“. Prema podacima iz grafikona 13., riječ „hrana“ 36 ispitanika (48,9%) asociira s Hrvatskom, dok ju 48 ispitanika (58,1%) tu istu riječ asociira s Portugalom. Riječ „turizam“ 41 ispitanik (48,8%) asociira s Hrvatskom, dok ju 43 ispitanika (51,2%) asociira s Portugalom. „Dobro vrijeme“ je sintagma koju 37 ispitanika (44%) asociira s Hrvatskom, dok ju 47 ispitanika (56%) asociira s Portugalom. Kulturu i povijest 23 ispitanika (27,4%) asociira s Hrvatskom, dok njih 61 (72,6%) asociira s Portugalom. U slučaju asocijacije riječi „sport“, 42 ispitanika (50%) odabralo je Hrvatsku, te 42 ispitanika (50%) odabralo je Portugal.

Grafikon 13. Asocijacije Portugala i RH

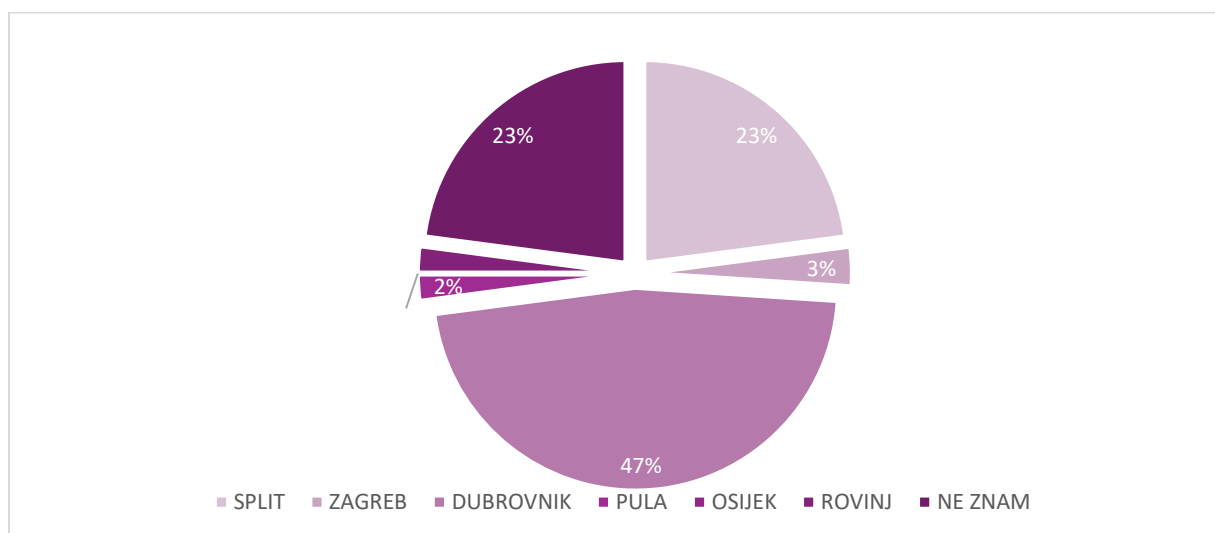

Izvor: vlastita izrada autora

Posljednja tri pitanja postavljena su ispitanicima da se utvrdi opće znanje mladih o Hrvatskoj, hrvatskom sportu i dijelu hrvatske povijesti i kulture.

Uz sliku zidina grada Dubrovnika, ispitanicima je postavljeno pitanje „Koji hrvatski grad se nalazi na slici?“. Prema podacima iz grafikona 14., 45 ispitanika (53,6%) je odgovorilo Dubrovnik, 3 (3,6%) je odgovorilo Zagreb, 10 ispitanika (11,9%) je odgovorilo Split. Pula i Rovinj je odgovor dvaju ispitanika (2,4%), dok je „ne znam“ odgovorilo 22 ispitanika (26,2%).

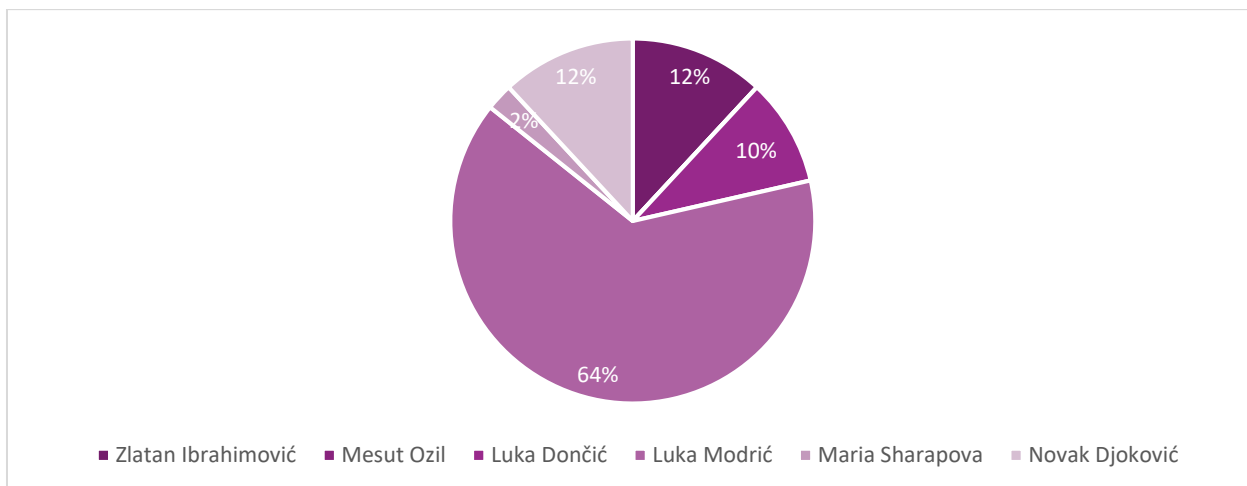
Grafikon 14. Opće znanje ispitanika o RH 1.

Izvor: vlastita izrada autora

Ispitanicima je postavljeno pitanje „Koji je od navedenih sportaša hrvatske nacionalnosti?“ kao što je prikazano u grafikonu 15. Od ukupno 84 ispitanika, njih 54, što predstavlja 64,3%, izabralo je Luku Modrića kao točan odgovor. Na pitanja o ostalim sportašima, Novak Đoković i Zlatan Ibrahimović su dobili po 10 odgovora (11,9%), Luka Dončić je bio izbor za 8 ispitanika (9,5%), dok je Maria Sharapova navedena kao odgovor od strane dvaju ispitanika (2,4%).

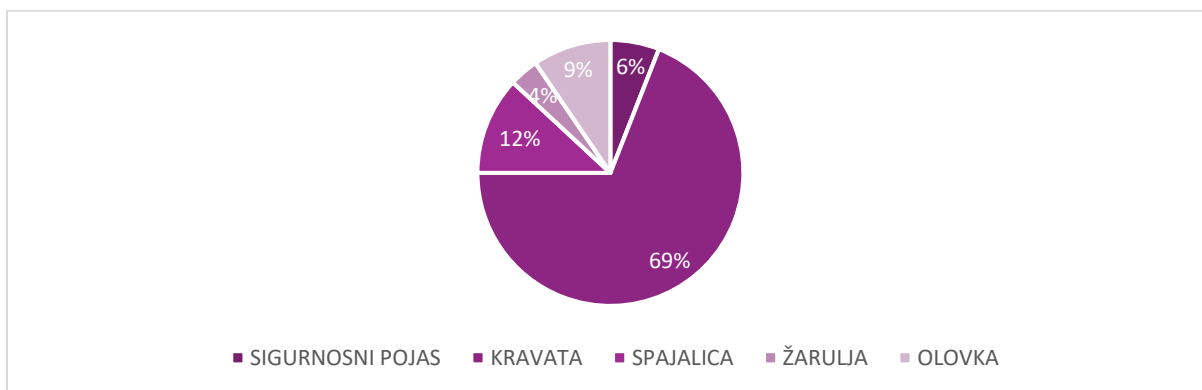
Grafikon 15. Opće znanje ispitanika o RH 2.

Izvor: vlastita izrada autora

Na prikazanom grafikonu 16. prikazani su odgovori na pitanje „Koji od sljedećih izuma potječe iz Hrvatske?“ Veliki dio ispitanika (69%) odabralo je riječ kravatu kao točan odgovor. Ostalih 10 ispitanika (11,9%) je odgovorilo spajalica, „olovka“ je odgovorilo 8 ispitanika (9,5%), „sigurnosni pojas“ je odgovorilo 5 ispitanika (6%), dok je „žarulja“ bila odgovor samo 3 ispitanika (3,6%).

Grafikon 16. Opće znanje ispitanika o RH 3.

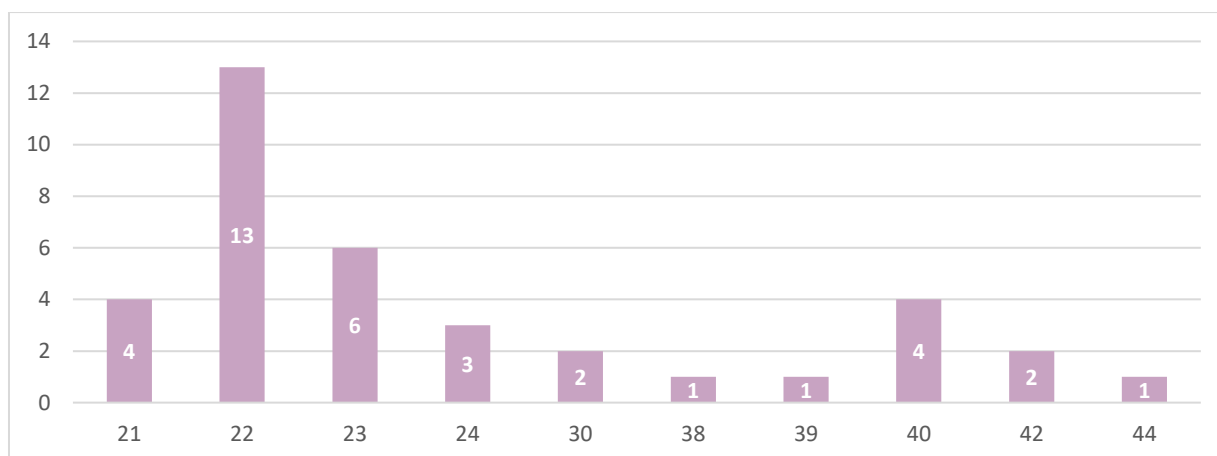

Izvor: vlastita izrada autora

7.2. Rezultati upitnika za hrvatske studente

U online anketi namijenjenoj za hrvatske studente koji nikada nisu sudjelovali ili trenutno ne sudjeluju u studentskoj razmjeni, sudjelovalo je 37 ispitanika. Starosna dob ispitanika (grafikon 17.) je između 21 i 44 godine. Najčešća dob ispitanika je 22 godine sa 13 ispitanika (35,1%). 6 ispitanika (16,2%) ima 23 godine, 4 ispitanika (10,8%) ima 21 godinu, 3 ispitanika (8,1%) imaju 24 godine.

Grafikon 17. Starosna dob hrvatskih ispitanika

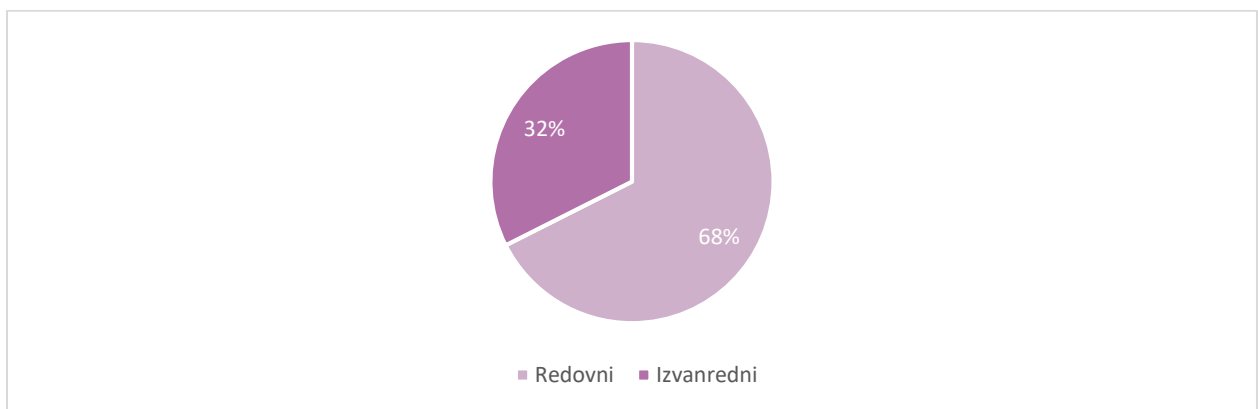
Izvor: vlastita izrada autora

Po 2 ispitanika (5,4%) ima 30 i 42 godine. 38,39 i 44 godina ima po 2 ispitanika što pojedinačno čini 2,7% uzorka.

Na prikazanom grafikonu 18. možemo promatrati odnos studenata koji su odgovorili na postavljeno pitanje „Status studenta?“.

Od ukupno 37 ispitanika, 25 ispitanika (68%) se izjasnili su se kao redovni studenti, a preostalih 12 ispitanika (32%) izjasnili su se kao izvanredni studenti.

Grafikon 18. Status studiranja ispitanika

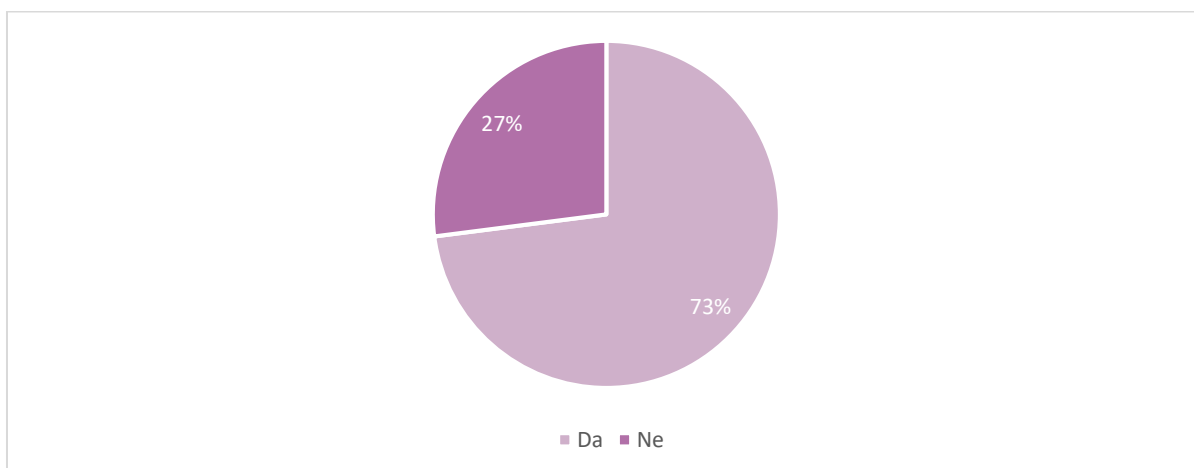

Izvor: vlastita izrada autora

Na grafikonu 19. možemo vidjeti omjer odgovora ispitanika na pitanje „Jeste li ikada sudjelovali na Erasmus razmjeni studenata?“.

Iz dobivenih podataka samo 10 ispitanika (27%) sudjelovalo na Erasmus+ studentskoj razmjeni. Preostalih 27 ispitanika (73%) odgovorilo je ne.

Grafikon 19. Sudjelovanje ispitanika na studentskim razmjenama

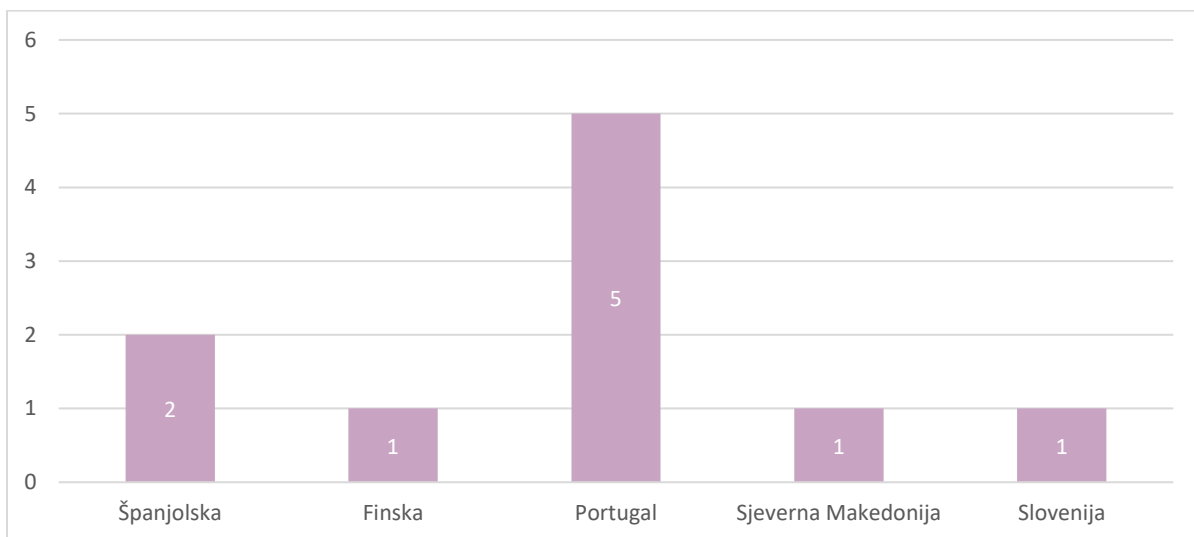

Izvor: vlastita izrada autora

Na grafikonu 20. prikazani su odgovori na pitanje „Ako da, u kojoj državi?“.

Od 10 ispitanika koji su sudjelovali u razmjeni, njih 5 (50%) odabralo je Portugal za svoju razmjenu. Od preostalih 5 ispitanika, dvoje je izabralo Španjolsku te je po jedna osoba izabrala Finsku, Sjevernu Makedoniju i Sloveniju.

Grafikon 20. Zemlje razmjene ispitanika

Izvor: vlastita izrada autora

Na pitanje „Koliko je trajala vaša studentska razmjena?“ ispitanici su dali sljedeće odgovore. Studenti su proveli od minimalno 3 do maksimalno 12 mjeseci na studentskoj razmjeni. Prosječni boravak svih 10 ispitanika trajao je 4,5 mjeseci.

Prema anketnom upitniku ustanovljeno je da 73% ispitanika nije sudjelovalo u studentskoj razmjeni, te je iz tog razloga postavljeno pitanje "Ako ne, zašto?".

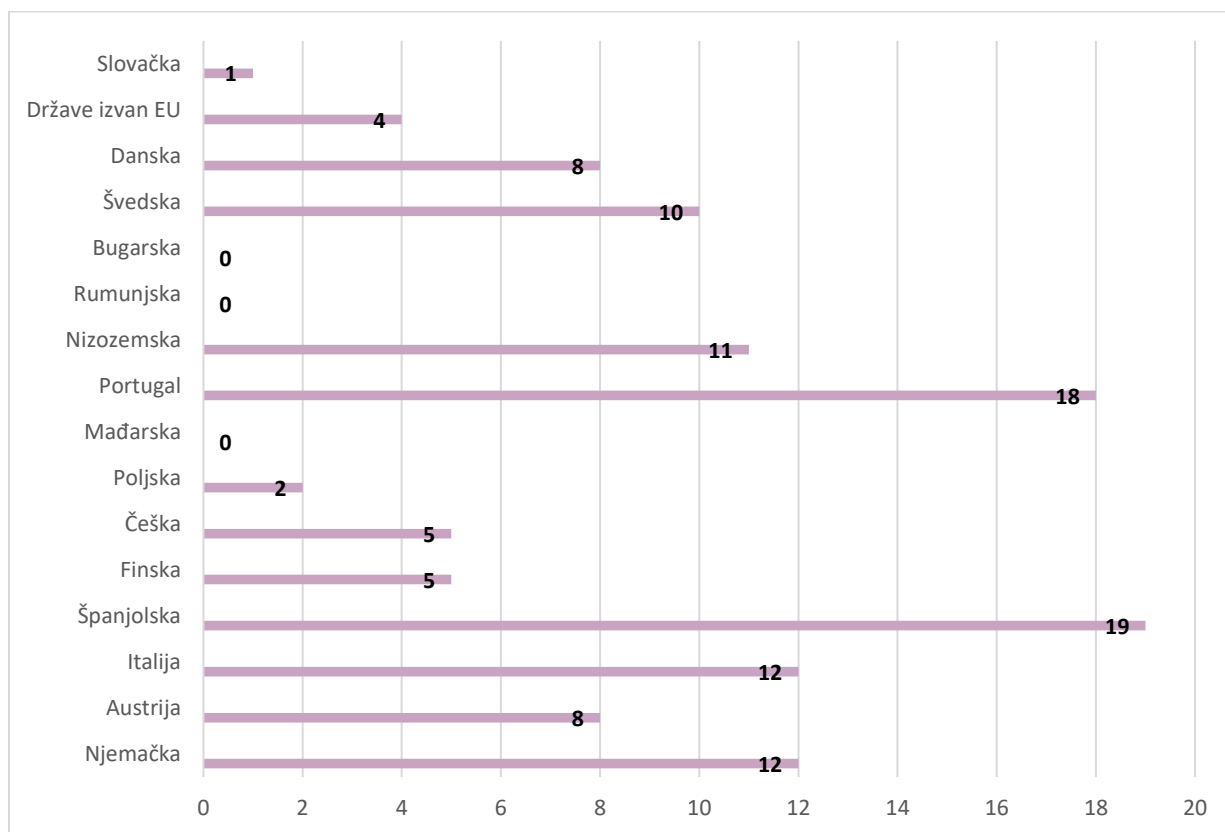
Najčešći odgovori na pitanje zašto nisu sudjelovali u studentskoj razmjeni su slijedeći:

1. Jer sam u radnom odnosu.
2. Kasnije sam upisao/la fakultet.
3. Nisam htio/htjela.
4. Dugo traje.
5. Nedovoljna zainteresiranost.
6. Nisam bio/la u mogućnosti.

U anketnom upitniku ispitanicima je postavljeno pitanje: „U mogućnosti biranja, koju biste zemlju izabrali za vašu studentsku razmjenu?“

Odgovori prikupljeni od ispitanika prikazani su na grafikonu 21. Najčešći odgovor bio je Španjolska s 19 ispitanika (51,4%), zatim Portugal s 18 ispitanika (48,6%) te Njemačka i Italija s 12 ispitanika (32,4%). Od 37 ispitanika, njih 4 (10,8%) izabralo je zemlje izvan EU kao moguću opciju destinacija za studentske razmjene.

Grafikon 21. Odabir zemlje razmjene ispitanika

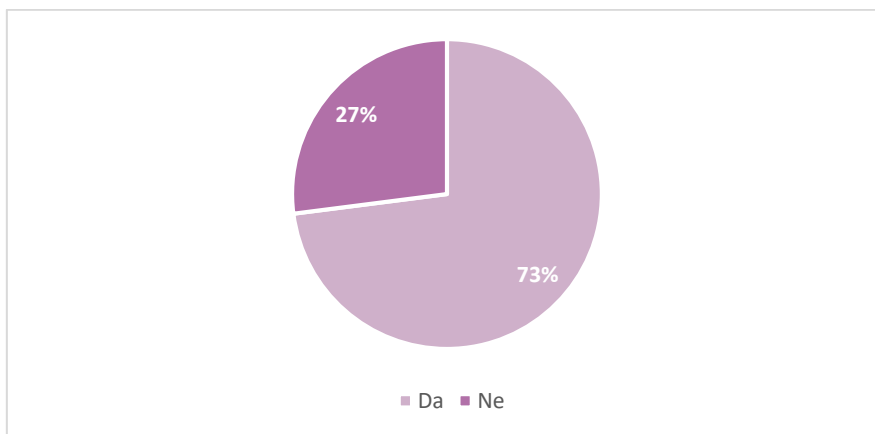

Izvor: vlastita izrada autora

Grafikon 22. prikazuje odgovore na pitanje: „Jeste li ikad posjetili Portugal?“

Samo 10 ispitanika (27%) odgovorilo je potvrdno, preostalih 27 ispitanika odgovorilo je negativno.

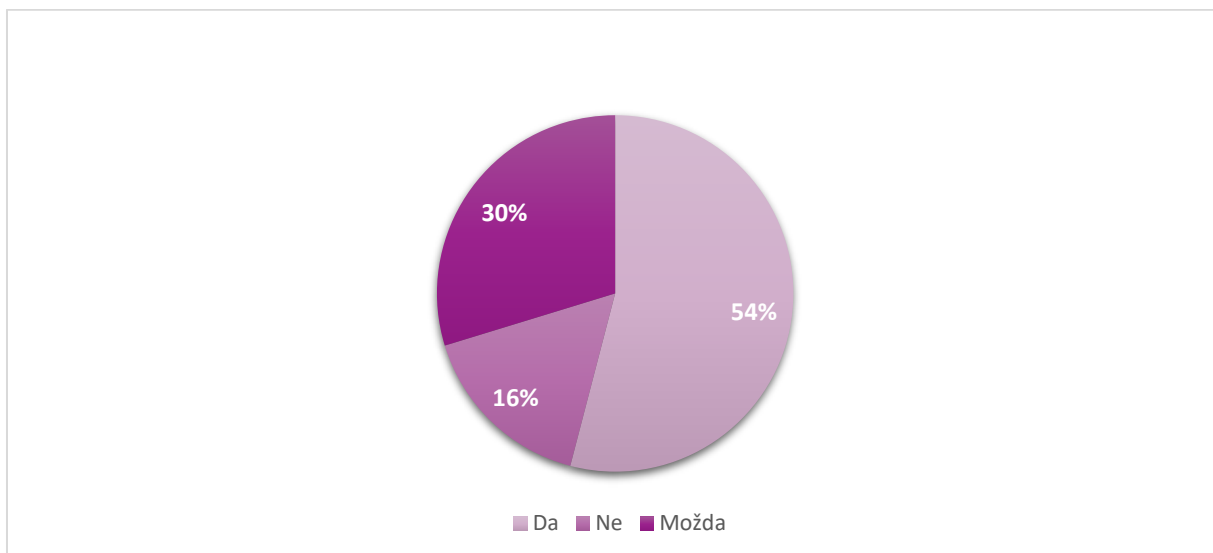
Grafikon 22. Posjet Portugalu

Izvor: vlastita izrada autora

Na pitanje „Biste li izabrali Portugal kao destinaciju studentske razmjene?“ 20 ispitanika (54,1%) odgovorilo je potvrdno, njih 6 (16,2%) odgovorilo je „ne“, dok je čak 11 ispitanika (29,7%) odgovorilo „možda“. Prikupljeni odgovori ispitanika prikazani su u grafikonu 23.

Grafikon 22. Portugal kao destinacija studentske razmjene

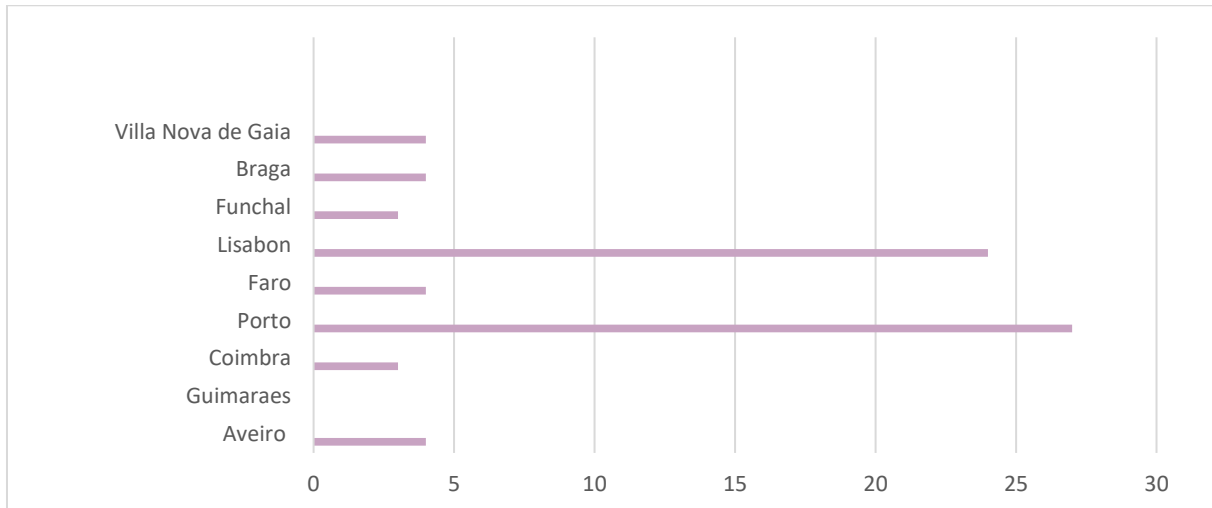

Izvor: vlastita izrada autora

Ispitanici su na izbor dobili 9 turistički najpoznatijih gradova Portugala kao opciju izbora grada studija. Najčešći izbori prikazani na grafikonu 24. su glavni grad Portugala,

Lisabon, s 64,9% odabira (24 ispitanika) i Porto, drugi najveći grad s 73% odabira (27 ispitanika).

Grafikon 24. Odabir grada domaćina

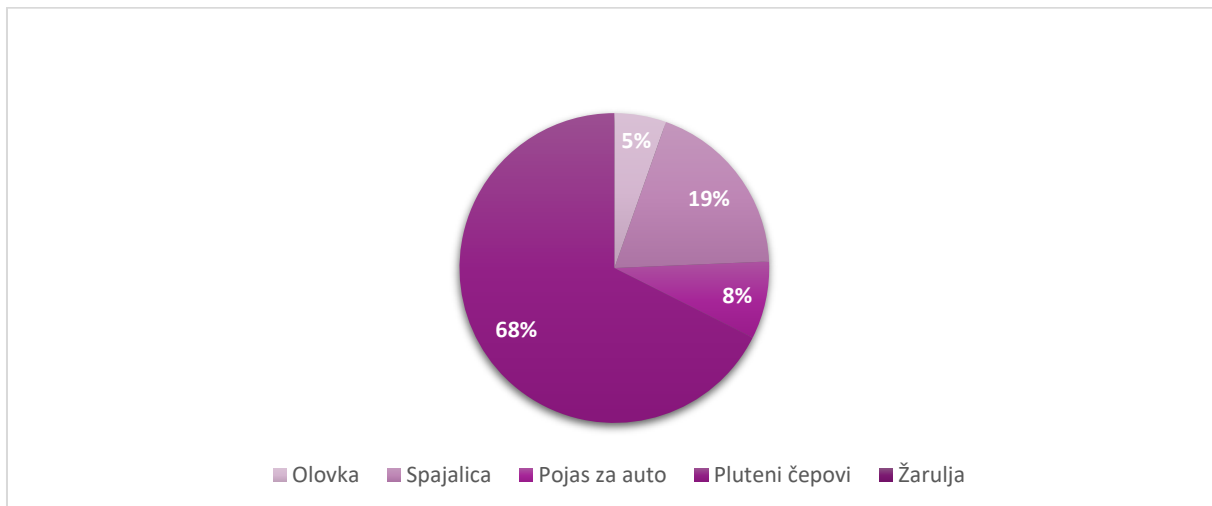

Izvor: vlastita izrada autora

Kako bi odredili znanje hrvatskih studenata o Portugalu, postavljena su pojedina pitanja iz opće kulture. Uz sliku ulica grada Lisabon postavljeno je pitanje koji od portugalskih gradova je prikazan na slici. 24 ispitanika (64,9%) je odgovorilo točnim odgovorom, Lisabon. Dva ispitanika (5,4%) odgovorila su da se na slici prikazan Funchal, glavni grad portugalskog otoka Madeire, dok je preostalih 11 ispitanika (29,7%) odgovorilo Porto.

Na pitanje koji izum Portugal čini poznatim, 25 ispitanika (67,6%) pravilno je odgovorilo da su to pluteni čepovi. Iz navedenog možemo vidjeti (grafikon 25) da je pojam „spjalica“ odgovor 7 ispitanika (18,9%), „pojas za auto“ odgovorilo je 3 ispitanika (8,1%) dok je „olovka“ bila odgovor samo 2 ispitanika (5,4%).

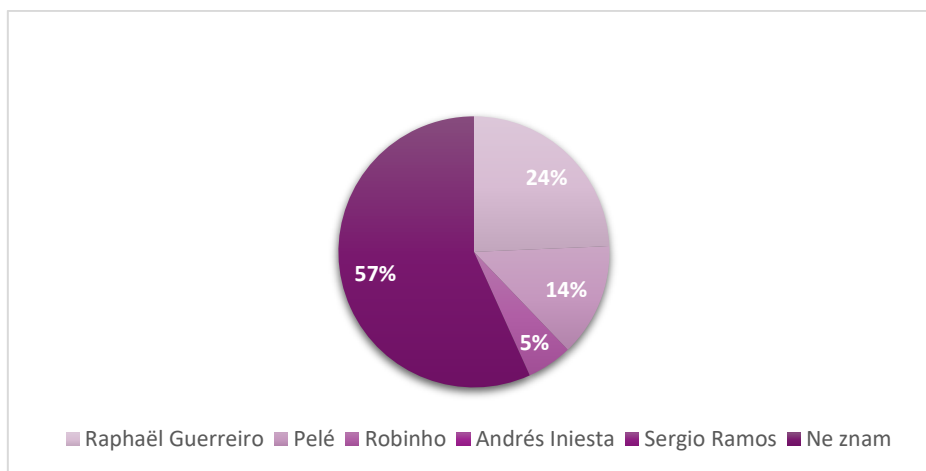
Grafikon 23. Opće znanje ispitanika o Portugalu

Izvor: vlastita izrada autora

Grafikon 26. prikazuje za koje od navedenih sportaša misle da je rođen u Portugalu. 9 ispitanika (24,3%) točno je odgovorilo „Raphael Guerreiro“, 5 ispitanika (13,5%) odgovorilo je Pelé, te dvoje ispitanika (5,4%) odgovorilo je Robinho. Ostalih 21 ispitanika (56,8%) nije prepoznalo točan odgovor „Raphael Guerreiro“ te je odgovorilo „ne znam“.

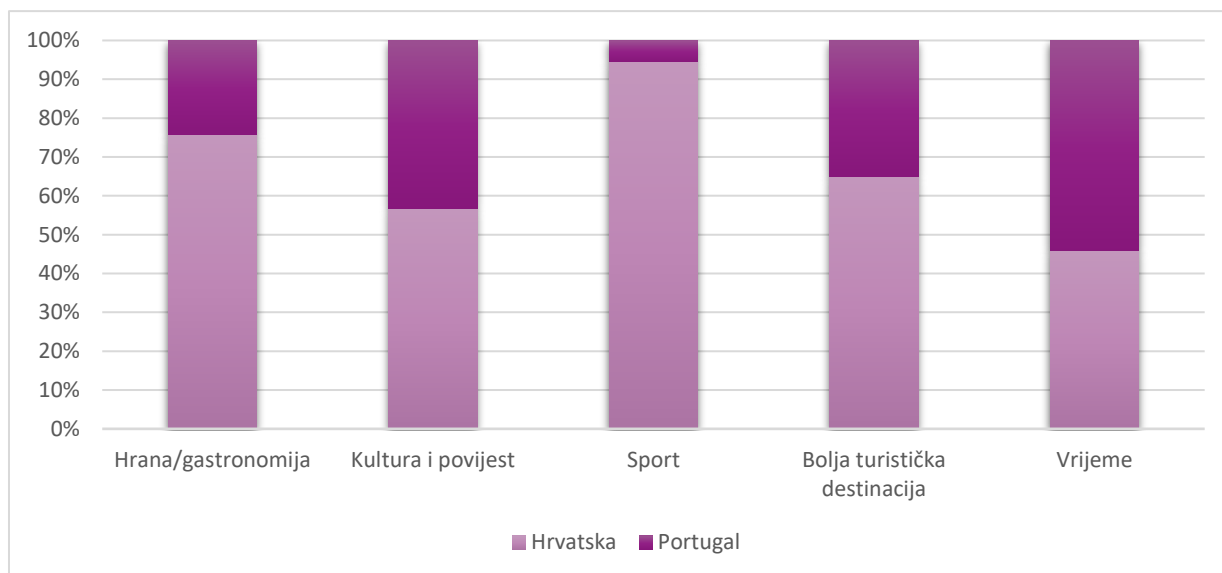
Grafikon 24. Opće znanje ispitanika o Portugalu

Izvor: vlastita izrada autora

Ispitanici su u sljedećem pitanju dodijelili pet riječi po kojima su prepoznatljive obje države. Vidljivo je iz grafikona 27. da riječi „hrana“ i „gastronomija“ 28 hrvatskih ispitanika asocira s Hrvatskom, dok njih 9 asocira uz Portugal. Pojmove kulture i povijesti 21 ispitanik asocira uz Hrvatsku, dok ih njih 16 asocira uz Portugal. Sport je većinski asociran uz Hrvatsku (35 ispitanika), a manji dio uz Portugal (2 ispitanika). Čak 24 ispitanika smatra da je Hrvatska bolja turistička destinacija. Preostalih 13 ispitanika smatra da je Portugal bolja turistička destinacija. Riječ „vrijeme“ 17 ispitanika asocira uz Hrvatsku dok njih 20 tu istu riječ asocira uz Portugal.

Grafikon 27. Asocijacija Portugala i RH

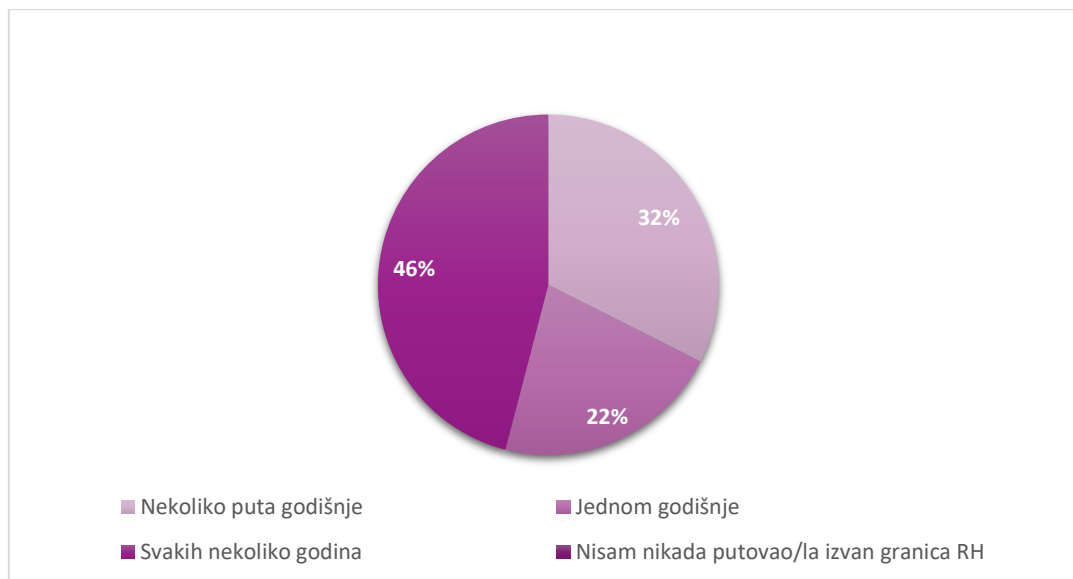

Izvor: vlastita izrada autora

Sljedeći niz pitanja postavljen je s ciljem utvrđivanja koliko često hrvatski studenti stvarno putuju i da li putuju izvan državnih granica, koji je razlog njihovog sudjelovanja ili nesudjelovanja u studentskim razmjenama, smatraju li da je kvaliteta edukacije i edukacijski sustav bolji u Republici Hrvatskoj ili u drugim zemljama Europske unije.

Na pitanje „Putujete li u inozemstvo?“, ispitivani su mogli birati između nekoliko odgovora. Prema grafikonu 28., 12 ispitanika (32,4%) odabralo je odgovor da putuju nekoliko puta godišnje, 8 ispitanika (21,6%) izjavilo je da putuju jednom godišnje, dok je 17 ispitanika (45,9%) odgovorilo da putuju svakih nekoliko godina. Nitko od ispitanika nije odabrao mogućnost „nikada nisam putovao/la izvan granica RH“.

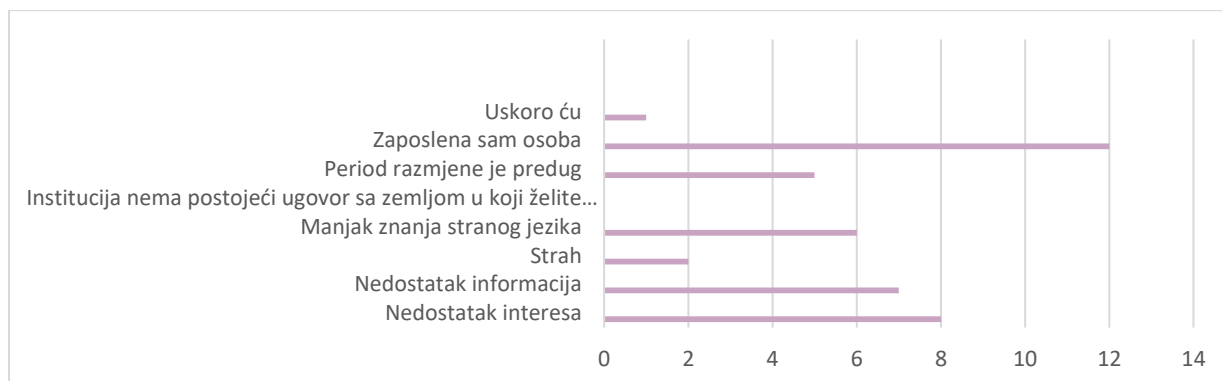
Grafikon 28. Putovanja ispitanika

Izvor: vlastita izrada autora

Na grafikonu 29. prikazani su odgovori ispitanih studenata na pitanje zašto nikada nisu sudjelovali u studentskoj razmjeni. Od ukupno 37 ispitanika, zaprimljeno je 28 odgovora. Među njima, 12 studenata (42,9%) navelo je da su zaposleni, 8 ispitanika (28,6%) iskazalo je nedostatak interesa, dok je 7 ispitanika (25%) ukazalo na nedostatak informacija o mogućnostima razmjena. Pet ispitanika (17,9%) smatra da je period razmjene predug, a 6 ispitanika (21,4%) istaknulo je manjak znanja stranog jezika kao prepreku. Dvoje ispitanika (7,1%) priznalo je strah kao razlog nesudjelovanja, dok je jedna osoba (3,6%) pod ostale razloge navela namjeru da uskoro sudjeluje u razmjeni.

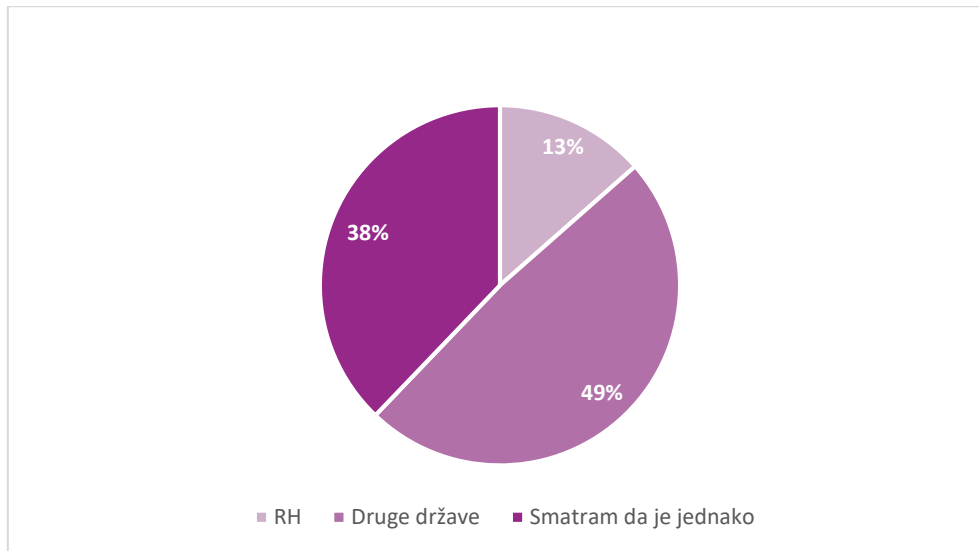
Grafikon 259. Razlog nesudjelovanja na studentskoj razmjeni

Izvor: vlastita izrada autora

Vidljivo je u grafikonu 30. da 18 ispitanika (48,6%) smatra da je kvaliteta obrazovanja i edukacijski sustav bolji u drugim državama. 14 ispitanika (37,8%) smatra da je kvaliteta jednaka, dok samo 5 ispitanika (13,5%) smatra da je obrazovanje u RH bolje nego u drugim državama EU.

Grafikon 260. Kvaliteta edukacije i edukacijskih sustava zemalja

Izvor: vlastita izrada autora

Na pitanje „Što biste poboljšali u edukacijskom sustavu RH?“, dano je 24 odgovora. Najviše ispitanika smatra da je potrebno više praktičnog rada, više specijalizacije i povezanosti između obrazovanja i traženih radnih mjesta. Ispitanici također smatraju da je potrebno u potpunosti promijeniti edukacijski sustav, te bolje povezati teoriju sa stvarnim radom koji ih očekuje.

7.3. Razrada upitnika

Provedeno je istraživanje kako bi se odgovorilo na sljedeća pitanja:

1. Zašto internacionalni studenti odabiru Portugal kao destinaciju svoje studentske razmjene?
2. Je li Hrvatska jedna od mogućih destinacija za međunarodne studente u okviru studentske razmjene?
3. Koji su razlozi međunarodnih studenata da ne odabiru Hrvatsku kao svoj izbor destinacije?
4. Sudjeluju li hrvatski studenti u studentskim razmjenama? Ako ne, zašto?
5. Smatraju li hrvatski studenti da je kvaliteta edukacije bolja u Hrvatskoj ili u drugim zemljama?

Ispitanici koji su sudjelovali u studentskoj razmjeni u Portugalu tijekom ljetnog semestra 2023. godine imaju prosječnu dob od 22 godine, a njima 80% je to bila prva studentska razmjena. Na pitanje zašto su odabrali Portugal kao svoju destinaciju za studentsku razmjenu najviše ispitanika (45,2%) tvrdi da su samo željeli studirati u Portugalu. Također su na njihovu odluku utjecala i iskustva kolega koji su već sudjelovali u razmjeni i jer je kurikulum učilišta sličan njihovom. Oko 60% studenata na razmjeni tvrdi da su imali osnovno znanje o Portugalu prije dolaska, te čak 95% tvrdi da se njihovo znanje o kulturi i povijesti države povećalo. Motivacija studenata za sudjelovanju u razmjeni je mogućnost putovanja. Oko 90% sudionika upitnika je istražilo i ostale gradove osim Porta koji su odabrali, dok je čak 58,3% putovalo i van granica zemlje domaćina. Najčešće posjećeni gradovi su Lisabon, Coimbra, Aveiro, Funchal i Braga. Najčešće posjećene države su Španjolska, Italija i Maroko. Od 84 ispitanika upitnika njih 89,3% bi sudjelovalo na još jednoj studentskoj razmjeni. Na pitanje jesu li razmatrali Hrvatsku kao opciju zemlje studentske razmjene, njih 41,7% je odgovorilo „ne“, 32,1% „možda“ te samo 26,2% „da“. Na pitanje da li bi izabrali Hrvatsku za svoju sljedeću razmjenu 57,1% ispitanika je odgovorilo je „ne“, a 42,9% odgovorilo je „da“. Samo ocijenjeno znanje ispitanika varira od loše do odlično, no većina ispitanika se izjasnila da je njihovo znanje dobro (31%).

Od ispitanika koji žele sudjelovati u studentskoj razmjeni u Hrvatskoj najčešći izbor mjesta studiranja su gradovi Split (61,5%), Dubrovnik (48,1%) i Zagreb (40,4%). Na pitanje zašto ne žele sudjelovati u studentskoj razmjeni u Hrvatskoj, najčešći razlozi su sljedeći:

1. Jer dolazim iz Hrvatske.
2. Hrvatsku ne smatram zanimljivom.
3. Hrvatska je u blizini moje zemlje, preferiram udaljenije destinacije.
4. Prije sam posjetio/la Hrvatsku./ Ljetujem u Hrvatskoj.
5. Uskoro sam gotov/a sa svojim akademskim obrazovanjem.
6. Preferiram druge zemlje.
7. Kultura je slična mojoj, želio/la bih isprobati nešto drugačije.
8. Kultura je previše različita od onoga na što sam naučen/na, te nije u Schengenu(ili nije bila). Ostale zemlje su privlačnije.
9. Nije toliko popularna pa me ne privlači.
10. Vrijeme.
11. Nije u EU.

Kako bismo ispitali znanje međunarodnih studenata o Republici Hrvatskoj, postavili smo pitanje vezano za asocijacije koje im se javljaju kada pomisle na ovu državu. Portugal i Hrvatska dijele brojne sličnosti prema određenim kriterijima. Obje su poznate po bogatoj kulturi, povijesti i tradiciji, opuštenom načinu života, snažnom utjecaju sporta te ugodnoj klimi. Analizirajući ove aspekte, možemo usporediti dvije zemlje i utvrditi što privlači turiste u njihove jedinstvene destinacije. Međunarodni studenti povezuju riječ „hrana“ s Portugalom (48 ispitanika). Pojam „turizam“ također ima slične vrijednosti, pri čemu se Portugal (43 ispitanika) jače asocira s kvalitetnijim turizmom u usporedbi s Hrvatskom (41 ispitanik). Pozitivna percepcija vremena povezuje se više s Portugalom (47 ispitanika) nego s Hrvatskom (37 ispitanika). Što se tiče kulture i povijesti, i tu se Portugal ističe, pri čemu 61 ispitanik smatra da ga te riječi više asociraju na Portugal nego na Hrvatsku. Riječ sport, s druge strane, izaziva jednake asocijacije za obje zemlje, s 42 ispitanika koji su je povezali s njima. Na ponudenu sliku hrvatskog grada, 53,6% ispitanika prepoznalo je točan odgovor, Dubrovnik. Također, od liste ponuđenih sportaša više od 60% (54 ispitanika) prepoznalo je ime hrvatskog nogometaša Luke Modrića. Uz listu ponuđenih pojmova poznatih izuma, 69% ispitanika je znalo da umjetnost nošenja i vezanja kravate potječe iz Hrvatske.

Ispitani hrvatski studenti imaju prosječnu dob od 22 godine, s dobnom granicom koja se kreće od 21 do 44 godine. Od 37 ispitanika 67,6% su redovni studenti te samo 10 je sudjelovalo u studentskoj razmjeni. Države u kojima je odrađena razmjena su Španjolska, Portugal, Finska, Sjeverna Makedonija i Slovenija. Prosječna studentska razmjena ispitanika je 4 mjeseca. Najčešći razlozi 25 ispitanika za ne sudjelovanje u razmjeni su sljedeći:

1. Jer sam u radnom odnosu.
2. Kasnije sam upisao/la fakultet.
3. Nisam htio/htjela.
4. Dugo traje.
5. Nedovoljna zainteresiranost.
6. Nisam bio/la u mogućnosti.

Kod dobivene mogućnosti hrvatski studenti najčešće odabiru Španjolsku, Portugal, Njemačku i Italiju kao zemlje u kojim bi sudjelovali u studentskim razmjenama. Kako bismo saznali što hrvatske studente privlači kod Portugala, postavljena su sljedeća pitanja. Od 37 ispitanika njih 10 je posjetilo Portugal, te njih 20 bi izabralo Portugal kao svoju zemlju domaćina. Najčešći gradovi koje su ispitanici odabrali su Porto i Lisabon. Kao i međunarodnim studentima, hrvatskim studentima je postavljeno pitanje asocijacije riječi s državom. Hrana, kultura i povijest, sport i turizam su asociirani s Hrvatskom. Dobro vrijeme je jedini pojam koji je asociiran s Portugalom. Kako bismo ustanovili osnovno znanje koje ispitanici imaju o Portugalu, postavljena su sljedeća pitanja. Na prikazanu sliku portugalskog grada, 64,9% ispitanika prepoznalo je Lisabon kao točan odgovor. Od liste pojmova izuma, 67,6% ispitanika zna da je Portugal poznat po proizvodnji plutenih čepova. Od liste poznatih nogometaša samo 24,4% ispitanika prepoznalo je Raphaela Guerreiro-a kao točan odgovor. Većina ostalih ispitanika (56,8%) odgovorilo je ne znam.

Na pitanje koliko često putuju u inozemstvo, 45,9% ispitanika je odgovorilo svakih nekoliko godina, 32,4% je odgovorilo da putuje više puta godišnje, dok je 21,6% ispitanika odgovorilo da putuje jednom godišnje.

Najčešći razlozi ispitanika zbog kojih nisu sudjelovali u studentskoj razmjeni su stalni radni odnos, nedostatak interesa i nedostatak informacija o mogućoj razmjeni.

Prema pitanju smatraju li da je kvaliteta edukacije i edukativni sustav bolji u RH ili u drugim državama EU, čak 48,6% ispitanika smatra da je kvaliteta bolja u drugim državama EU.

Ispitanici vjeruju da bi edukativni sustav Republike Hrvatske mogao biti poboljšán kroz sljedeće promjene: veći naglasak na praktičnom radu, proširenje specijalizacija i jaču povezanost između obrazovanja i dostupnih radnih mjesta. Također, ističu potrebu za potpunom transformacijom edukacijskog sustava kako bi se teorijska znanja bolje uskladila s realnim radnim okruženjem koje ih očekuje.

8. ZAKLJUČAK

Nakon dva semestra provedena na Erasmus+ studentskoj razmjeni u Portu, autorica je uočila da su, iako se radi o različitim zemljama, Portugal i Republika Hrvatska po određenim čimbenicima izuzetno slične. Obje zemlje poznate su putnicima kao turističke destinacije s ugodnom klimom, dugom poviješću, tradicijom i kulturom. Opušteni način života ispunjen je dobrom gastronomskom ponudom s prekrasnim destinacijama i atrakcijama. Od razdoblja istraživanja i osvajanja zemalja, kao i velikih putovanja koja su bila financijski dostupna isključivo plemstvu i bogatim slojevima društva, prešli smo u doba kada je takvo obrazovanje postalo dostupno većini. Edukativni turizam je oblik turizma kod kojeg je glavni motiv posjetitelja sudjelovanje u aktivnostima usmjerenim na učenje, osobni razvoj, intelektualno napredovanje i usvajanje novih vještina. U postpandemijskom razdoblju edukativni turizam postaje novi turistički proizvod.

Erasmus+ je program Europske unije koji podržava edukaciju, osposobljavanje, mladež i sport u Europi čiji proračun iznosi 26,2 milijarde eura za vremenski period od 2021. do 2027. godine. Prema podacima Erasmus+ u 2022. godini 55 810 studenata odabralo je Portugal za svoju studentsku razmjenu, dok je Hrvatsku odabralo 12 940 studenata. Iako nije poznato koliko edukativni turizam ekonomski doprinosi turizmu neke države, dolazimo do pitanja zašto turisti od dvije države koje imaju slične karakteristike preferiraju jednu. Internacionalni studenti odabiru Portugal jer žele studirati u toj državi, kurikulum učilišta sličan je kurikulumu njihova učilišta, žele više naučiti o samoj povijesti i kulturi države. Također preporuke i dobra iskustva drugih studenata dolaze u obzir kod odabira. Hrvatska je jedan od izbora, ali za manji dio studenata. Razlozi zbog kojih studenti ne biraju Hrvatsku kao destinaciju za studentsku razmjenu uključuju kulturne sličnosti ili razlike te percepciju da nije dovoljno udaljena od njihove države. Neki navode završetak studija kao razlog dok je kod drugih razlog manjak interesa. Osim tri najčešće izabrana grada (Zagreb, Split i Zadar), manji gradovi nisu čest izbor dolaznim studentima.

Razlozi hrvatskih studenata za nesudjelovanje u programu su: stalni radni odnos, nedostatak interesa, nedostatak informacija. Za neke je manjak znanja stranog jezika i predugo razdoblje razmjene glavni razlog. Skoro 50% ispitanika smatra da je obrazovanje kvalitetnije u drugim zemljama EU, ali kod dobivene mogućnosti razmjene u obliku nastave ili stručne prakse manje od 30% ispitanika je iskoristilo tu mogućnost.

Na temelju autoričina studiranja u obje zemlje, Hrvatska ima potencijal postati privlačnija destinacija za studente kroz unapređenje studentskog života. Autoričino osobno iskustvo pokazuje da postoje sličnosti u kvaliteti obrazovanja te pristupu radu i učenju. Hrvatska je zemlja s puno potencijala za sve vrste turizma, pa tako i edukativni. Provođenje i poticanje Erasmus+ programa je način na koji se takva vrsta turizma može razvijati.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

Bana Josipa Jelačića 22/a, Čakovec

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, internetskih i drugih izvora) bez pravilnog citiranja. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom i nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, JELENA BENČEK (ime i prezime studenta) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću,

izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog rada pod naslovom

ERASMUS TURIZAM PORTUGALA I

REPUBLIKE HRVATSKE

te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

Jelena Benček
(vlastoručni potpis)

LITERATURA

1. Agencija za mobilnost i programe Europske unije. (26.08.2024.). *AMPEU - U Europskom parlamentu proslavljena 30. obljetnica programa Erasmusa*. Agencija Za Mobilnost I Programe EU - Novosti. <https://www.mobilnost.hr/hr/novosti/u-europskom-parlamentu-proslavljena-30-obljetnica-programa-erasmusa/>
2. Belošević, B., Tokić, K., Marušić, Z., & Čorak, S. (2018). Konkurentnost turističke destinacije i vrste turizma. *Institut za turizam, Zagreb*.
3. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., & Kesar, O. (2011). *Turizam-ekonomske osnove i organizacijski sustav*.
4. *Dio A – Opće informacije o Programu Erasmus+*. (1. 7. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a>
5. *Dio B – Informacije o aktivnostima koje obuhvaća ovaj vodič*. (15.8.2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-b/part-b-information-about-the-actions-covered-by-this-guide>
6. DiscoverEU | European Youth Portal. (20.8.2024.). European Youth Portal. https://youth.europa.eu/discovereu_en
7. *Erasmus+ 2021-2027 programme brings over €26.2 billion to support mobility and cooperation*. (5. 7. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/news/erasmus-2021-2027-programme-brings-over-eu262-billion-to-support-mobility-and-cooperation-0>
8. *Erasmus+ Croatia in 2022*. (12. 7. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/factsheets/2022/croatia>
9. *Erasmus+ Portugal in 2022*. (12. 7. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/factsheets/2022/portugal>
10. *Erasmus to Erasmus+: history, funding and future*. (1. 7. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/about-erasmus/history-funding-and-future>
11. Erasmus Mundus Joint Masters (students). (20.8.2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/opportunities/opportunities-for-individuals/students/erasmus-mundus-joint-masters>
12. *Factsheets and statistics on Erasmus+*. (1. 7. 2024.). Erasmus+. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/statistics-and-factsheets?pk_source=website&pk_medium=link&pk_campaign=resources&pk_content=resources-facts

13. Gržinić, J. (2019). UVOD U TURIZAM - povijest, razvoj, perspektive.
14. Gržinić, J. (2014). Međunarodni turizam.
15. Golja T. (2021.) Izazovi destinacijskoga menadžmenta i imaginacija turizma budućnosti
16. *International Recommendations for Tourism Statistics 2008*. (2010).
<https://doi.org/10.18111/9789211615210>
17. *Koji su ciljevi Programa Erasmus+?* (15. 8. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/objectives-features>
18. *Mobility in higher education*. (26. 8. 2024.).
<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/portugal/mobility-higher-education#:~:text=In%20Portugal%2C%20there%20are%20approximately,obtained%20the%20Erasmus%2FECHE%20Charter.>
19. *Mladi Europe zajedno*. (20.8.2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-b/key-action-3/youth-together>
20. Pirjevec, B. (1998). *Ekonomska obilježja turizma*.
21. *Press corner*. (1. 8. 2024.). European Commission - European Commission.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_17_83
22. *Prihvatljive zemlje*. (20. 8. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/eligible-countries>
23. *Projekti mobilnosti za studente i osoblje u visokom obrazovanju*. (20. 8. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-b/key-action-1/mobility-projects-for-higher-education-students-and-staff>
24. *Study in Croatia web*. (2021b). Exchange programmes. Study in Croatia. (12. 7. 2024.)
<https://www.studyincroatia.hr/study-in-croatia/exchange-programmes/>.
25. *Study in Croatia web*. (2021b). Finance and living costs. Study in Croatia. (12. 7. 2024.)
<https://www.studyincroatia.hr/live-and-work-in-croatia/finance-and-living-costs/>.
26. *Study in Portugal*. (26. 8. 2024.). Study.eu. <https://www.study.eu/country/portugal>
27. *Tko može sudjelovati u Programu Erasmus+?* (01.07.2024.). Erasmus+.
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/participate>

28. *Tko provodi Program Erasmus+?* (1. 7. 2024.). Erasmus+. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/implements>
29. UNWTO. (01.07.2024.). <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>)
30. UNWTO AND WYSE TRAVEL CONFEDERATION (2016). *Affiliate members report – Global Report on The Power of Youth Travel*, volume 13. Madrid: World Tourism Organization
31. *What was the Grand Tour?* (26. 8. 2024.). Royal Museums Greenwich. <https://www.rmg.co.uk/stories/topics/what-was-grand-tour>

PRILOZI**1. Popis grafikona**

Grafikon 1. Starosna dob uzorka.....	16
Grafikon 2. Broj studentskih razmjena	17
Grafikon 3. Razlog odabira	17
Grafikon 4. Prvotno znanje studenata o zemlji razmjene.....	18
Grafikon 5. Znanje studenta o zemlji razmjene nakon dolaska	18
Grafikon 6. Putovanje unutar zemlje domaćina	19
Grafikon 7. Putovanje izvan zemlje domaćina.....	19
Grafikon 8. Sudjelovanje u studentskoj razmjeni	20
Grafikon 9. Odabir Hrvatske kao destinacije	21
Grafikon 10. Odabir Hrvatske kao zemlje domaćina	21
Grafikon 11. Izbor grada studentske razmjene.....	22
Grafikon 12. Znanje ispitanika o RH	23
Grafikon 13. Asocijacije Portugala i RH.....	24
Grafikon 14. Opće znanje ispitanika o RH 1.	24
Grafikon 15. Opće znanje ispitanika o RH 2.	25
Grafikon 16. Opće znanje ispitanika o RH 3.	25
Grafikon 17. Starosna dob hrvatskih ispitanika	26
Grafikon 18. Status studiranja ispitanika	27
Grafikon 19. Sudjelovanje ispitanika na studentskim razmjenama	28
Grafikon 20. Zemlje razmjene ispitanika	28
Grafikon 21. Odabir zemlje razmjene ispitanika.....	30
Grafikon 23. Portugal kao destinacija studentske razmjene.....	31
Grafikon 24. Odabir grada domaćina	32
Grafikon 25. Opće znanje ispitanika o Portugalu	33
Grafikon 26. Opće znanje ispitanika o Portugalu	33
Grafikon 27. Asocijacija Portugala i RH.....	34
Grafikon 28. Putovanja ispitanika.....	35
Grafikon 29. Razlog nesudjelovanja na studentskoj razmjeni	35
Grafikon 30. Kvaliteta edukacije i edukacijskih sustava zemalja	36

2. Anketni upitnik

1. Anketni upitnik za hrvatske ispitanike

Erasmus turizam

1. Dob?
2. Status studenta?
3. Jeste li ikada sudjelovali na Erasmus razmjeni studenata?
4. Ako da, u kojoj državi?
5. Koliko je trajala Vaša studentska razmjena?
6. Ako ne, zašto?
7. U mogućnosti biranja, koju zemlju biste izabrali za Vašu studentsku razmjenu?
 - Njemačka
 - Austrija
 - Italija
 - Španjolska
 - Finska
 - Češka
 - Poljska
 - Mađarska
 - Portugal
 - Nizozemska
 - Rumunjska
 - Bugarska

- Švedska
- Danska
- Države izvan EU
- Other:

8. Jeste li ikad posjetili Portugal?

9. Biste li izabrali Portugal za destinaciju studentske razmjene?

10. U mogućnosti biranja, koji portugalski grad biste izabrali za vašu Erasmus razmjenu?

- Aveiro
- Guimaraes
- Coimbra
- Porto
- Faro
- Lisabon
- Funchal
- Braga
- Villa Nova de Gaia
- Other:

11. Koji portugalski grad se nalazi na slici ispod?

- Aveiro
- Porto
- Fes
- Funchal
- Lisabon
- Coimbra

12. Koje riječi asociirate uz koju državu?

	Hrvatska	Portugal
Hrana/gastronomija	●	●
Kultura i povijest	●	●
Sport	●	●
Bolja turistička destinacija	●	●
Vrijeme	●	●

13. Po kojoj od navedenih stvari je poznat Portugal?

- Olovka
- Spjalica
- Pojas za auto
- Pluteni čepovi
- Žarulja

14. Koji od sljedećih sportaša je rođen u Portugalu?

- Raphaël Guerreiro
- Pelé
- Robinho
- Andrés Iniesta
- Sergio Ramos
- Ne znam

15. Putujete li u inozemstvo?

- Nekoliko puta godišnje
- Jednom godišnje
- Svakih nekoliko godina

- Nisam nikad putovao/la izvan granica RH

16. Ukoliko niste sudjelovali u studentskoj razmjeni, postoji li razlog?

- Nedostatak interesa
- Nedostatak informacija o mogućnosti razmjene
- Strah
- Manjak znanja stranog jezika
- Institucija nema postojeći ugovor sa zemljom u koju bih želio/željela na razmjenu
- Period razmjene je predug
- Zaposlena sam osoba
- Drugo

17. Smatrate li da je kvaliteta edukacije i edukacijski sustav bolji u RH ili drugim državama EU?

- RH
- Druge države
- Smatram da su jednaki

18. Što biste poboljšali u edukacijskom sustavu RH?

2. Anketni upitnik za međunarodne ispitanike

Erasmus tourism

Erasmus tourism of Portugal and Republic of Croatia

1. Age of the student?

2. Nacionalitny?

- Portuguese
- Croatian
- Czech
- Hungarian
- Turkish
- Spanish
- German
- Polish
- French
- Italian
- Other:

3. Is this your first student exchange?

- Yes
- No

4. Why did you choose Portugal?

- The university program is similar to mine
- Because I wanted to study in Portugal
- I heard it was a good choice from previous exchange students

- I wanted to learn more about the history and culture of Portugal
 - All of the above
5. Did you have any previous basic knowledge about Portugal before Erasmus?*
- Yes
 - No
6. Has your knowledge of Portugals history and culture increased since you came?*
- Yes
 - No
7. Did you explore any other cities except Porto since coming?
- Yes
 - No
8. If yes, which ones?
9. Did you travel somewhere else internationally since arriving to Porto?*
- Yes
 - No
10. If yes, where?
11. Would you want to do an another study exchange?*
- Yes
 - No
12. Have you ever considered doing your exchange in Croatia?
- Yes
 - No

13. On a scale of 1-5, how would you rate your knowledge of Croatia?

Very poor

1

2

3

4

5

Very good

14. Would you choose Croatia for your next Erasmus student exchange?*

15. If yes, which city would you choose for your exchange?

- Zagreb
- Split
- Dubrovnik
- Zadar
- Osijek
- Čakovec

16. If no, why not?

17. Connect the word with the countries you associate it with.

Croatia

Portugal

Food	☒	☒
Tourism	☒	☒
Good weather	☒	☒
Culture and History	☒	☒
Sports	☒	☒

18. Do you know which city is on the picture down below?*

- Split
- Zagreb
- Dubrovnik
- Pula
- Osijek
- Rovinj
- I don't know

19. Which of the athletes listed down below is Croatian?

- Zlatan Ibrahimović
- Mesut Özil
- Luka Dončić
- Luka Modrić
- Maria Sharapova
- Novak Djokovic

20. Which of the items listed below originate in Croatia?

- Seat belt
- Tie (cravat)
- Paper clip
- Lightbulb
- Pencil

